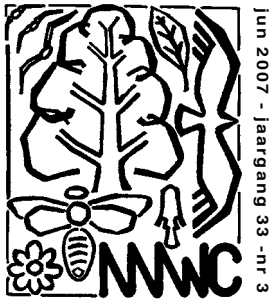

Natuur- en Vogelwacht Culemborg

Jun 2007 - Jaargang 33 - nr. 3

Hak-al

In dit nummer

- De Biesbosch, oerwoud 'om de hoek'
- Vuurjuffers op nieuwe plekken!
- Twee impressies zesde Big Day

Colofon

Voor vragen over de bezorging,
Loes Plaisier
0345 - 51 98 47

Redactieadres:
Valeriaan 49
4102 VG Culemborg
e-mail: redactie@nvwc.nl

Eindredacteur:
Louis van Oort

Redactie:
Cocky de Groot
Harry van de Warenburg
Ruud Post

Webbeheer:
Jouke Altenburg

Uitgave:
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
Middelcoopstraat 1a
4102 CE Culemborg
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Vormgeving:
Ruud Post

Druk:
Dione b.v.
Culemborg

Oplage:
420 exemplaren

Distributie:
A. van de Berg, Y. en J. Bosma,
Th. & A. Boudewijn, K. van Elst,
G. Greeve, J.J. Geleedst,
Y. Jakobs-Lammers,
L. v.d. Kooij, M. Steltenpool,
W. van de Ree, W.&C. Rubers,
W. de Rooij, H. v.d. Warenburg en
F. Waroux.

Lidmaatschap:
Hak-al is een uitgave van de
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
en wordt gratis onder haar leden
verspreid.

Van de redactie

Beste Hak-al lezers,

Voor u ligt de Hak-al van juni; de vakantie-Hak-al, noem ik 'm altijd. Het is immers de laatste uitgave voor de zomervakantie. Bovendien is het natuurlijk leuk om het blad in de vakantie te lezen of er misschien wel inspiratie uit te halen voor een volgende trip.

In deze aflevering staan bijvoorbeeld enkele inspirerende excursieverslagen van onze plantenwerkgroep. Deze verhalen maken dat je zin krijgt erop uit te gaan. En wat te denken van de semi-live verslagen van alweer een zinderende Big Day? Als je ergens zin van krijgt in vogels kijken in je eigen omgeving zijn het die artikelen wel.

Voor mij persoonlijk staat deze Hak-al letterlijk in het teken van de vakantie. Op het moment dat ik dit schrijf, sta ik namelijk op het punt twee weken naar Siberië te gaan, op expeditie naar het Baikalmeer. Nog even flink stressen dus om de Hak-al op tijd af te krijgen. Misschien geef ik in de volgende Hak-al wel een impressie van deze reis, waarbij we vooral op zoek gaan naar de interessante vogels in dit deel van de wereld, maar ook naar de unieke Baikalrob. (kijk hiervoor eens op www.nerpa.nl)

Het zou sowieso wel leuk zijn, vermoed ik, wanneer de leden van de NVWC iets van hun vakantie deze zomer delen met de andere leden. Dan bedoel ik geen ellenlange verslagen, maar bijvoorbeeld een opmerkelijke foto, een leuke anekdote of een gouden tip voor een geweldige vakantieplek. Uiteraard moet dit alles wel met de natuur te maken hebben, anders kunnen we de NV wel van de WC halen. Dus: stuur op die vakantie-impressies en laat ons meegenieten! Dan zal ook de eerste Hak-al van het najaar (september) nog een beetje in het teken staan van de vakantie.

Veel vakantie- en leesplezier!

Louis van Oort

Nummer 3

Het voorblad
Bonte vliegervanger

Foto:
Astrid Hovenaars

- 04** De Biesbosch, oerwoud 'om de hoek'
- 06** Vuurjuffers op nieuwe plekken
- 07** Goed gezien! *Bonte vlieg*
Mysterybird
- 08** Van de leesplank: *januari - april 2007*
- 11** Rond huis, hof en vijfer
- 12** Helleborussen, bosanemonen en ... een kamsalamander
- 14** Jeugdgroep Green Rangers
- 17** Twee impressies zesde Big Day
Beter een smakelijke Blinde Vink dan een houten Gouden Snip
- 18** Voorbereiding, intimidatie, conditie: Big Day!
- 22** Even een berichtje van het nesstkastenfront
- 24** Vogels uit het NVWC-gebied (*Waarnemingen van 1 maart t/m 1 juni 2007*)
- 26** Nieuws van het bestuur
- 27** Convocaties
- 29** Ingezonden brief
- 30** Orchideeën in de Put van Buren
- 27** Adressen
- 28** Agenda

De Biesbosch, oerwoud 'om de hoek'

door Jouke Altenburg

Afgelopen jaar heb ik driemaal in de Biesbosch gevaren. Met mijn kano uiteraard. Kanoën is sporten en natuurbeleven in één. Ik kan het elk NVWC-lid aanbevelen. Je beweegt je vrijwel geluidloos voort en de natuur verrast je telkens.

In de Biesbosch wisselen brede riviergezichten, geheimzinnige kreek en jungletaferelen elkaar op korte afstand af. Twee adviezen: ga niet varen zonder goede waterkaart en mijd de Amer. Een doordeweekse dag is het summum voor een dagtocht. Dan is het erg rustig in de Biesbosch. Hieronder een impressie van mijn laatste vaartrip van 19 mei.

Eerste etappe:

Vissershang – Gat van de Slek

Het is wisselend bewolkt weer, windkracht 4 uit het zuidwesten wanneer mijn kanomaatje Frank en ik uit de jachthaven van Hank vertrekken. Met een graad of achttien is het in het zonnetje zelfs op het water al lekker. Na enkele peddelslagen knerst de eerste kleine karekiet ons al vanuit het riet tegemoet.

Na een paar honderd meter steken we de vaargeul van het 'Bovenste gat van het zand' over. Er is vrijwel geen scheepvaart, dus is de oversteek een fluitje van een cent. We houden noordwaarts aan en zoeken de eerste kreek op: de Paling-sloot. We varen ruim om een paar vissers heen en gaan na een bocht op in onze eigen wereld.

Een futenpaar duikt niet onder wanneer het ons ziet. Op zo'n drie (!) meter afstand laten ze ons passeren. Hun poetsritueel van vandaag onderbreken zij niet voor twee kano's.

De Palingsloot wordt nauwer, we gaan schuin achter elkaar varen. Een nachtegaal barst los in luid gejubel, de eerste gekraagde roodstaart laat zich horen. Een volgende kleine karekiet zingt vooraan in de rietrand. We passeren hem op misschien één meter afstand! De eerste van een hele reeks koekoeken van vandaag vliegt over. Een blauwborst laat zijn 'fietswiel' steeds sneller 'aanlopen': tsjoedi..... tsjoedi..... tsjoedi.... tsjoedi... tsjoedi.. tsjoedi!

Wat onwillig verlaten we dit paradijsje en varen via het Steurgat naar de volgende

Foto: Jandirk Buizer.

kreek. Hier vliegt een ijsvogeltje luidkeels roepend weg en genieten we van drie cirkelende buizerds boven de bosrand. Lekker lui laten we de kano's uitdrijven en knabbelen op een mueslireep in het zonnetje.

Foto: Frank Kruk.

Via de Reugt (even opletten voor rondvaartboten en snelle motorjachten, maar de rust op het water houdt gelukkig aan) steken we door naar de Bevert. Dat is een kreek boven de polder 'de Vijf Ambachten'. Aan het begin van de kreek ligt een platte schuit volgestapeld met wilgentenen. De oude vriend hier wordt

netjes bijgehouden en loopt alweer uit na de wintersnoeibeurt. Het water in de Bevert is bezaaid met populierenpluis. Het water licht wit op; het lijkt wel ijs.

De moerasbosvogels laten ons hier niet met rust: matkopmees, tuinfluiter, fitis, tjiiftjaf, gekraagde roodstaart, boomkruiper, grote bonte en groene specht, merel, pimpelmees, koolmees, vink, roodborst, nachtegaal, grauwe vliegenvanger... één groot concert. En beversporen, o-ver-al: omgeknaagde bomen, toegangspaadjes, geschilde takken met een punt. Hier zouden we eigenlijk in de avondschemering met de kano moeten gaan liggen...

Het is ondertussen warm genoeg geworden voor de eerste libellen: wat juffertjes en enkele smaragdlibellen. Ik heb mijn verrekijker onder dek (in zo'n geval is een Canadees toch handiger dan mijn zeekano) dus soortbepaling van de juffers zit er even niet in. We vervolgen onze weg. Het water is kristalhelder. Grote vissen schieten vlak onder onze boten weg.

We steken de Reugt weer over en gaan naar het Buiten kooigat. We laten een motorbootje passeren en schieten het kreekje in dat alleen door met handkracht voortgestuwde kleine boten mag worden gebruikt. Deze kreek wordt niet veel doorvaren, de verlanding zet stevig door en we varen letterlijk tussen de rietstengels door. Verschillende smaragdlibellen jagen boven ons. Hun groene lijven glinsteren in de zon. Her en der vliegen paartjes kraakeenden voor ons op. Op meer open stukken water vliegen glassnijdermannetjes tussen de rietstengels aan de oever door. Om een libelle goed te bekijken kun je er moeilijk achteraan rennen als je in een kano zit. Alternatief: leg je kano in een zonbeschenen inhammetje. Even wachten volstaat voor een paar prachtige impressies. In je enthousiasme alleen niet teveel buiten de kano leunen natuurlijk.....

Smaragdlibbel. Foto: Jouke Altenburg.

We ronden de Noorderplaat en steken de Biezengors in. In weerwil van de naam is dit een hoog, ontwikkeld moerasbos. Beversporen zijn aan alle kanten te zien. We varen tussen drijvende boomstammen door en moeten soms scherpe bochten maken om drijvende obstakels te vermijden. Het lijkt wel oerwoud. Met een beetje fantasie zijn de boomstammen net krokodillen. Het water is glashelder tot meer dan een meter diepte.

We varen om spaarbekken 130 heen via het Gat van de Sleek. Tijd voor een pauze, even de benen strekken. Dat kan maar op een beperkt aantal plaatsen. Voor motorboten zijn er aanlegpalen, maar deze wildernis heeft geen kanosteigers. We vinden een plekje, duidelijk eerder gebruikt; waarom laat men die rommel hier achter? De wind rukt tijdens onze lunch stevig aan de kruinen van de wilgen en populieren. In het zonnetje merken we er niets van.

Tweede etappe: Gat van de Sleek - Turfzak

Van het Gat van de Sleek steken we oostwaarts het Gat van de vloeiën in. Ah, recreërend Nederland is wakker geworden. Overall gemotoriseerde huurbootjes met standaard een of meer dames voorin en heren met een pilsfles in de hand aan de gashendel. Tja, een andere combinatie van natuurbeleving en sport zullen we maar zeggen.

Gelukkig kunnen we snel het Gat van de Turfzak insteken, daar mogen alleen kano's en roeiboten in. Deze voormalige kreek heeft ruime bochten, met behoorlijk grote plassen aan de zijkant. Op de gele-plompbladeren zitten volop grote rood-

oogjuffers. We genieten weer van rust, ruimte en vogelzang totdat ook wij niet meer verder mogen. Drijvende buizen aan een ketting versperren ons de weg. De voormalige polder de Dood is een niet-toegankelijk gedeelte van de Biesbosch. Tijd voor een pitsstop. Aan het SBB-bordje te zien, leggen NJN⁽¹⁾-fans hier ook wel eens aan...

Foto: Frank Kruk.

Tijdens onze pauze schieten twee koekoeken de boom boven ons in en jubelen wat af... Na een twintigtal seconden is de opwinding te groot en vliegen ze er weer vandoor.

Laatste etappe: polder Turfzak – Vissershong

We varen heerlijk rustig het Gat van de Turfzak weer uit en komen op de Keesjes. Daar is het inmiddels drukker geworden. Vanuit bijna elke (motor-)boot wordt alcoholisch getoast tijdens het voorbijvaren. We proberen maar snel het Middelveld in te varen, een moerasbos dat doorsneden wordt door een paar kleine krekken. Het waterpeil staat alleen erg laag; een halve meter lager dan de vorige keer. Ja de Biesbosch heeft getijde.

Twee krekken blijken vandaag ontoegankelijk, zelfs voor een kano. Gelukkig is mijn lievelingskreek langs spaarbekken de Glijster wel doorvaarbaar. Gezien de drukte op de omliggende wateren doen we hem 'heen en weer'. Ook deze kreek is bevercountry en libellenluilekkerland.

Via de Keesjes, Killeke, Gat van de Plomp en de Sloot van Sint Jan komen we weer uit op het vaarwater naar de jachthaven Vissershong. Het gepruttel en de stank van de motorboten nemen we maar voor lief op dit deel van onze tocht. Even op-letten bij het oversteken van de vaargeul en na ruim zes uur varen, stappen we zeer voldaan uit.

⁽¹⁾ NJN = Nederlandse Jeugbond voor Natuurstudie

Tip-1

Goede startlocaties zijn het Biesboschmuseum (geen kanoverhuur) en jachthaven Vissershong te Hank (kanoverhuur).

Tip-2

De lengte van de beschreven tocht is 24 km.

Voor ongeoefende kanoërs is een tochtlengte van ca. 10 a 12 km aan te bevelen.

Tip-3

Kamperen is ook mogelijk in de Biesbosch. In de polder Visplaat ligt een kleine camping, die alleen over het water te bereiken is. Bij het Gat van de Sleek is een locatie waar je drie nachten zonder vergunning mag kamperen. Beide prachtige uitvalsbases om in de avondschemering bevers te gaan bekijken.

Vuurjuffers op nieuwe plekken!

door Rob van de Haterd

De insectenwerkgroep van de NVWC is bezig met het maken van een libellenboekje en wil daarom graag weten waar de vuurjuffer precies zit. In de vorige Hak-al stond daarom een oproep om uit te kijken naar de vuurjuffer. Later verscheen die oproep ook in diverse regionale kranten. Dit heeft redelijk veel reacties opgeleverd, zodat we nu een beter idee hebben waar de vuurjuffer zit.

De vuurjuffer in het kort

De vuurjuffer is een kleine, rood gekleurde libel, ongeveer zo lang en dik als een lucifer. Hij vliegt bij mooi weer in april, mei en juni. In deze tijd vliegen er geen andere rode juffers; de rode heidelibellen verschijnen pas in juni en zijn ook duidelijk forser dan de vuurjuffer.

De vuurjuffer is een relatieve nieuwkomer bij Culemborg. Voor 1999 is de soort nooit in de Betuwe waargenomen. Sinds 1997 is de vuurjuffer zich echter sterk aan het uitbreiden en wordt hij ook op allerlei plekken buiten de zandgronden gezien. Aangenomen wordt dat dit mede te maken heeft met het toenemend aantal tuinvijvers. Vuurjuffers houden van beschut liggende watertjes met veel oeverplanten. Daarom voelen ze zich uitstekend thuis in tuinvijvers. Ook in enkele natuurgebieden en parken in de omgeving zijn vuurjuffers gevonden.

De waarnemingen

De actie heeft ruim twintig waarnemingen opgeleverd. Zoals gehoopt, zijn daarbij opvallend veel mensen die de vuurjuffer in hun tuin hebben gezien. Dat is leuk, omdat daar normaal geen waarnemingen van zijn. Op de kaart is per hok van een kilometer bij een kilometer aangegeven of de vuurjuffer er gezien is tussen 1990 en 2006 (cirkel) en in het voorjaar van 2007 (kruis). In 2007 zijn duidelijk veel meer stippen op de kaart gekomen. Goed nieuws voor ons libellenboekje in de maak: we hebben nu een veel completer beeld van de verspreiding van de vuurjuffer! Zo blijkt in Culemborg de vuurjuffer in veel kilometerhokken te vinden, maar in Geldermalsen hebben we slechts één stip. Leuk is een waarneming uit Beusichem; daar waren niet eerder vuurjuffers gezien. Ook in het buitengebied is een aantal nieuwe plekken, onder andere bij Fort Everdingen en bij het oude OVB-terrein. Op de kaart zijn ook een paar waarnemingen uit Tiel opgenomen. Dat daar nooit eerder vuurjuf-

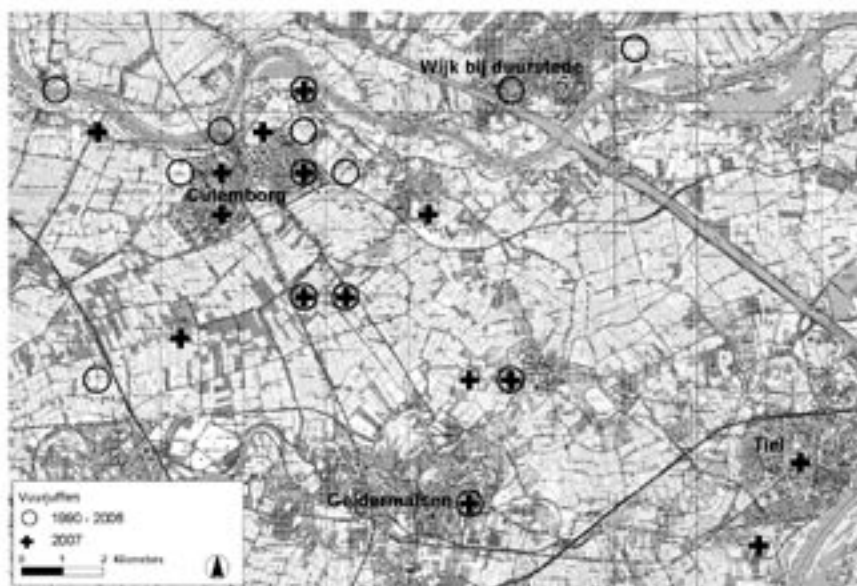
fers zijn gezien, komt ook omdat we er nog nooit gezocht hebben (Tiel ligt buiten ons werkgebied).

Tot slot

We willen alle waarnemers hartelijk bedanken voor hun medewerking en hun reactie met soms fraaie foto's van de vuurjuffer. Overigens kun je waarnemingen nog steeds indienen (tot 1 juli): stuur een e-mail met daarin de datum, de locatie (adres) en het aantal juffers naar: vuurjuffer@nvwc.nl. Deze worden dan opgenomen in het libellenboekje.

Vuurjuffer. Foto. Rob van de Haterd

Verspreidingskaart NVWC werkgebied van de vuurjuffer

Vuurjuffer. Foto. Rob van de Haterd

Goed gezien!

Bonte vlieg

Dit jaar broedt voor het eerst in mensengeugenis een bonte vliegenvanger in Culemborg en wel bij de Ronde Haven. Het was de soort van de maand mei, zoals u kunt lezen in de vogelrubriek van Jouke Altenburg, elders in deze Hak-al.

De hier afgebeelde 'bonte vlieg', zoals het beest in vogelaarskringen wordt genoemd, is weliswaar niet het dier uit Culemborg, maar werd wel door een NVWC-lid vastgelegd.

De maakster is Astrid Hoevernaars, die als commentaar gaf: "Hierbij de foto van de bonte vliegenvanger. De foto heb ik gemaakt op 30 mei in de tuin van mijn dochter in Friesland."

Perfekte voor de rubriek Goed gezien!

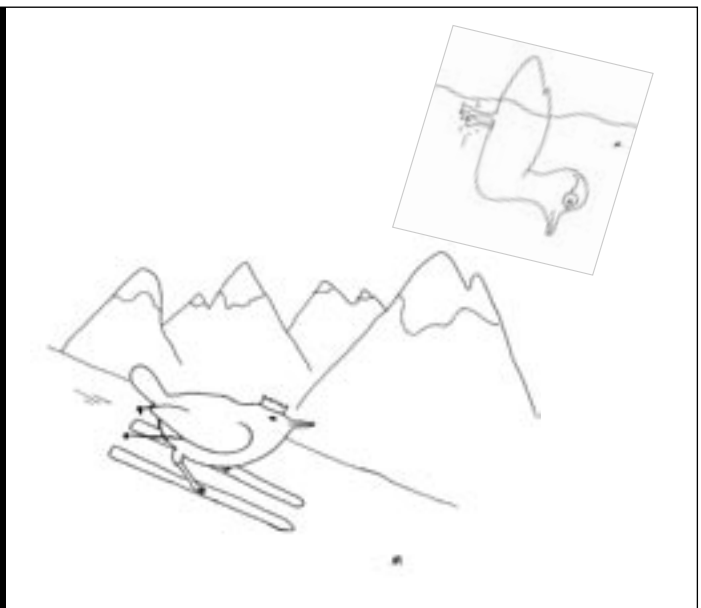
De komst van de digitale camera heeft het voor velen gemakkelijker gemaakt goede foto's te maken. De redactie krijgt dan ook vaker dan voorheen leuke natuurfoto's van leden opgestuurd, die een bijzondere soort, een leuk fenomeen of wat dan ook hebben vastgelegd. Dit heeft ons doen besluiten een rubriek in het leven te roepen, met de naam "Goed gezien!". Daarvoor ontvangen wij graag interessante foto's met een stukje begeleidende tekst. Stuur dus in die foto's, maar vergeet er niet bij te vermelden waarom het zo bijzonder is wat we te zien krijgen.

Mysterybird door Arwen Altenburg

De bijnaam van de mysterybird van deze week is Klein Jantje. Hij kan echter een enorme keel opzetten en flink tetterend zijn aanwezigheid kenbaar maken.

Oplossing vorige keer: brilduiker

Periode: januari - april 2007

VAN DE Leesplank

door Leo van der Kooij

Deze keer al met al een flinke stapel met veel interessante lectuur voor geïnteresseerden in flora, fauna, natuur en milieu. Uit deze enorme berg kan ik in dit bestek slechts een beperkte en bovendien een persoonlijk gerichte keuze maken. Daarom raad ik iedereen die op de hoogte wil blijven van de ontwikkelingen in het aandachtsgebied van onze vereniging aan zelf eens één of meer tijdschriften uit onze lectuurbak te nemen en door te bladeren. Ik hoop dat het hiernavolgende een aansporing daartoe mag zijn. De tijdschriften van het lopende jaar, die in de lectuurbak staan mogen niet mee naar huis genomen worden. Voorgaande jaargangen worden per tijdschrift gebundeld in de bibliotheek opgenomen en kunnen worden uitgeleend onder dezelfde voorwaarden als de boeken.

Argus

In Argus staat een interessant artikel over een onderzoek naar de interactie tussen grote grazers en natuur-recreanten (blz. 6 en 7). Het aantal 'incidenten' is uiterst gering en zijn bijna allemaal terug te voeren op onverantwoord gedrag van het publiek. Conclusie: "Het zijn de mensen die zich moeten gedragen". Verder is er aandacht voor de politiek in Europees en nationaal perspectief, Faunabeheereenheden, damherten in Kennerland, Natura 2000 en vogelgriep.

't Altenatuurtje

Onze ijverige "buurvereniging" Altenuur heeft in 2006 de fauna en flora van Fort Giessen in kaart gebracht. Er werden 173 soorten planten, 54 soorten vogels, 4 soorten amfibieën, 9 soorten dag- en 89 soorten nachtvlin-ders, 13 soorten libellen en 6 soorten sprinkhanen waargenomen. De publicatie is slechts een uittreksel. Het volledige rapport is via info@altenatuur.nl op te vragen. Het zou interessant zijn om onze forten Spoel en Everdingen ook aan een dergelijk onderzoek te onderwerpen, zodra zij beter

toegankelijk zijn gemaakt. Alle forten van de Nieuwe Hollandse waterlinie blijken natuurparadijsjes te zijn.

Blad

Dit nummer bericht over komende activiteiten en bevat het jaarverslag van de IVN-afdeling Tiel over 2006.

Bomennieuws

In Bomennieuws wordt aandacht besteed aan bastknobbels op straatbomen. De magnolia of beverboom is aandachtsoort van het onderhavige nummer en boombeschermers uit Delft worden in het zonnetje gezet. De hoogste boom van de wereld is momenteel een sequoia (mammoetboom) uit Californië met een hoogte van 115,2 m. Dit is vastgesteld met laserapparatuur. De hoogste boom van Nederland, een Douglasspar van 48 meter hoog, staat in het park van paleis Het Loo in Apeldoorn.

Brachytron

Dit nummer van december 2006 is helemaal gewijd aan de libellen van Turkije. De Engelstalige publicatie is de neerslag van een studiereis van elf leden van de Nederlandse libellenvereniging naar Turkije in 2001. In de tekst is een determinatiesleutel en een korte beschrijving van elke soort opgenomen. De beschrijving betreft de verspreiding, de vliegperiode en de habitat. Verder staan er verspreidingskaartjes van elke soort afgedrukt. Foto's van biotopen en enkele soorten en een opsomming van de nieuwste waarnemingen van zeldzame en ongewone soorten completeren deze uitgave.

In het nummer van november 2006 staan artikelen over libellen van de habitatrictlijn, de herontdekking van de oostelijke witsnuitlibel in Nederland na tientallen jaren van afwezigheid,

35 jaar libellenstudie in Nederland, kleine roodoogjuffer en nogmaals de habitatrictlijn dit keer met betrekking tot de gevolgen van deze rictlijn voor de wettelijke bescherming van libellen in Nederland. Natuurontwikkeling in het Rivierengebied leidt tot een natuurlijk(er) rivierlandschap. Ook voor libellen pakt dit gunstig uit getuige een onderzoek in de Gelderse Poort. In de periode 2001-2006 werden hier 41 soorten waargenomen w.v. 27 talrijk tot zeer talrijk (zie blz. 49-57).

De Dompheern

In deze aflevering ondermeer het jaarverslag 2006 van de Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden.

De Knipselkrant

Jagers, vissers en bio-industrie zijn de thema's die de Knipselkrant uit diverse Nederlandse kranten verzamelt. Mij als (roof)vogelvriend sprak mij vooral het uit het Dagblad Van Het Noorden gekopieerde artikel met een interview van Rob Bijlsma naar aanleiding van het 25-jarig jubileum van de roofvogelwerkgroep aan.

De Kruisbek

Nummer 1 is een themanummer gewijd aan de vogeltrek. Aan de orde komen in even zovele artikelen: "Het ringen van vogels, uitrusten van vogels met zenders, toepassing van radar bij vogelonderzoek" en "De vogels achterna; Vogelbescherming in Afrika." Het nummer bevat tevens het jaarverslag van de Vogelwacht Utrecht over 2006. Inventarisaties in Amersfoort (waterwingebied), Utrecht (Park Daelwijck) en Nieuwegein (stadsvogelproject) worden verslagen in nummer 2. Verder komen beflijsters en impressies van de Falklandeilanden aan de orde.

De Levende Natuur

Welke overtredingen worden het meest in natuurgebieden geconstateerd? In De Levende Natuur nummer 1 staat op blz. 12 en 13 een overzicht. Loslopende honden staan met stip bovenaan. Daarna in volgorde van aantal overtredingen; betreden van verboden terrein, vuilstort, met motor-

voertuigen gebieden ingaan die daarvoor gesloten zijn en stroperij van vis en wild. Niet alle diersoorten hebben baat bij natuurontwikkeling. Een voorbeeld is de grote karekiet, een in Nederland sterk bedreigde soort, gaat in de IJsseldelta, een van de bolwerken, achteruit. In de delta werden natuureilanden opgespoten, waardoor de oppervlakte waterriet is verminderd. De flora komt aan bod in de artikelen; "Kansen van herstel van de zinkflora in het Boven-Geuldal en "Natuurherstel in grasland door klaver- en kalibemesting".

In nummer 2 komen o.m. vissen, reptielen, de huismus en broedvogels in natuurontwikkelingsgebieden in rivieruiterwaarden aan de orde. Vooral dit laatstgenoemde artikel is voor onze vereniging interessant. Hierin worden vier groepen broedvogels onderscheiden: pioniervogels, water- en moerasvogels, weide- en ruigtevogels en struweel- en bosvogels. Van de in totaal 47 onderzochte soorten profiteerden er twintig van de natuurontwikkeling. Daarentegen gingen vijf soorten, die vooral gebaat zijn met grote open weidegebieden achteruit. Opvallend is dat de soorten aan welke in allerlei toekomstbeelden een belangrijke plaats wordt toegekend, zoals de zwarte ooievaar en de zeearend zich nog niet gevestigd hebben.

Mooi Gelderland

Aandacht wordt besteed aan stinzenplanten (blz. 6-9). Brandganzen komen er steeds meer, ook als broedvogel. Al 6000 paartjes broeden er in Nederland. Kerngebieden zijn de Zuid-Hollandse en Zeeuwse delta en het Rivierengebied (zie blz. 9 "Brandgans breidt zich geweldig uit).

Natuurbehoud

Het Beekbergerwoud, gesloopt in 1871 komt weer terug. Hoe dat mogelijk gemaakt gaat worden, lezen we in op blz. 22-23.

NVL-nieuwsbrief

Dit nummer bevat vrijwel uitsluitend verenigingsnieuws.

RAVON

Aan de orde komt de gladde slang. In de Engbertsdijkvenen in Overijssel werd onlangs een populatie ontdekt. Van alle reptielen, amfibieën en vissen die in Nederland voorkomen, staan nieuwe voorlopige verspreidingskaartjes afgebeeld.

SOVON-nieuws

Uitgave nummer 4 brengt nieuws over zeldzame broedvogels in 2006. Goed nieuws is er ondermeer over grote en kleine zilverreigers, kwakken en middelste bonte spechten. Primeurs waren de inmiddels beroemde zeearenden en wilde zwanen. Van de klapekster, duinpieper en ortolaan werden geen meldingen ontvangen. In het zelfde nummer staat ook een verslag over de PTT-routes in december 2005 met een recordaantal barmisijnen. Verder nog een artikel over de ijsgors, een overwinteraar die achteruit gaat en een verslag van de integrale waddeninventarisatie in 2006.

In nummer 1 lezen we onder ander een verslag over de kolonievogels in 2006 met plussen (lepelaars, purperreigers) en minnen (kokmeeuwen). De resultaten van de 40ste midwintertelling van watervogels gedaan in januari 2006 lezen we op blz. 5 -6. Het aantal overwinterende smienten en kolganzen nadert het miljoen (> 800.000 exemplaren). Positieve en negatieve ontwikkelingen wisselen elkaar af getuige de volgende berichten zoals: merel verslaat huismus bij de tuinvogeltelling, ijseend en grauwe gors zijn opgenomen in het Bijzondere Soorten Project (BSP). Afname weidevogels versnelt (blz. 15-16), middelste bonte specht rukt op en nachtzwaluw floreert.

Terra

Regelmatig wordt aandacht aan de klimaatverandering en de ruimtelijke ordening van Nederland besteed. Vooral bij bedrijventerreinen is er sprake van ruimtelijke verspilling lezen we in nummer 3 op bladzijde 11. In het zelfde nummer staat een artikel "Vlees verwoest klimaat" . Hierin wordt betoogd dat de toegenomen vleesconsumptie gevoed door een

alsmaar uitdijende veestapel een aanzienlijk deel van de CO2-uitstoot veroorzaakt. Momenteel komt naar schatting 18% van de CO2-uitstoot op rekening van de veehouderij. Bovendien verdwijnen bossen, doordat er steeds meer landbouwgrond voor de veevoerproductie wordt ontgonnen. Terra nummer 4 is een autospecial met aandacht voor de auto van de toekomst, de schone droom van autorijden op echt schone brandstof en de schijnoplossing van het gebruik van biobrandstoffen.

Van Nature

Dit keer zijn er 4 nummers van Van Nature op de stapel met veel nieuws uit onze natuur, ondermeer dassen in de Drunense Duinen (nummer 1) en wilde kat terug in Zuid-Limburg (nummer 2), Opmerkelijk herstel watervegetatie in de Nieuwkoopse Plassen (nummer 3) en zeldzame keversoorten ontdekt op de Reyerskamp - een voormalig akkerbouwgebied op de Zuid-Veluwe (nummer 4). Daarnaast is er zoals gebruikelijk ook veel nieuws over plannen voor en uitvoering van natuurontwikkelingsprojecten door het hele land.

Vlinders

Een prachtige foto van een berijpte winterjuffer (een libel) siert de voorkant van Vlinders nummer 1. Op blz. 4 t/m 5 lezen we meer over deze geharde soort. Ander onderwerpen in dit nummer zijn ondermeer vlinders in Hongarije door hoe kan het ook anders Rob de Jong, de eekhoorn (een nachtvlinder) en de invloed van de klimaatverandering op de vlinderstand in Noordwest Europa. Vlinderen op 30m2 in een klein tuintje en in een natuureservaat van 2000 hectare (Bargerveen). Allebei boeiend en goed voor unieke belevenissen (Vlinders nummer 2 blz. 4 t/m 7). In dit nummer komen ook sluipwespen en oranjepipjes ter sprake. De vier middelste pagina's bevatten het jaarverslag over 2006 van de Vlinderstichting.

Vogelnieuws

Nummer 1 is gewijd aan de wetlands. Ook hier doet klimaatverandering zich gelden, zoals wordt aangetoond bij

de rotgans en de lemming(zie blz. 8 t/m10).We lezen verder over de zwarte stern en de moerasvogels in de bufferzone rond het Naardermeer. In beide gevallen is er sprake van een positieve ontwikkeling. Het thema van nummer 2 is het boerenland met o.a. aandacht voor de gele kwikstaart en de patrijs. Alleen nestbescherming heeft geen zin stelt het artikel over het dilemma rond de weidevogelbescherming. Het kleinschalige boerenland rond Winterswijk wordt als lichtend voorbeeld aangehaald.

Vogels

In beide afleveringen staat weer veel nationaal en internationaal nieuws over vogels en vogelbescherming, bijvoorbeeld over de illegale handel in kooivogels (zie: "Gekaapt en gekooid" nummer 1 blz. 16 t/m 19) en over natuurontwikkeling in Zeeland (zie: "Robuust vogelland in het zilte Zeeuwse blz. 35 en 36). In nummer 2 gaat het over de kraanvogels van het Fochteloërveen (blz. 12 t/m 17) en Moeras als klimaatbuffer (blz. 32 t/m 35). Voor de korte nieuwtjes loont een kijkje in de vaste rubriek "In Vogelvlucht".

Zoogdier

Met behulp van een fotoval werd in 2006 in Zuid-Limburg een foto gemaakt van een wilde kat. De fotoval stond opgesteld in het Bovenste Bos. "Het gaat mij niet om de soorten, maar om het systeem". Dit is het motief van onderzoeker Freek Niewold, die na een bijna 40-jarige carrière als natuuronderzoeker met pensioen gaat. Lees het interessante interview met hem op blz. 11 t/m 15.

Tot slot vermeld ik nog dat er een rapport is binnengekomen van bureau Viridis. Het heet Quick Scan (goed Nederlands voor een onderzoeksvluggertje) van de Ronde Haven. In verband met voorgenomen baggerwerkzaamheden in de Ronde Haven en de aangrenzende Kleine Lek heeft de Gemeente Culemborg in 2006 onderzoek laten uitvoeren. Natuurwaarden worden aangegeven en aanbevelingen worden gedaan.

Overzicht van behandelde tijdschriften:

Argus	De Faunabescherming, jaargang 32 nr.1 maart 2007.
't Altenatuurtje	Natuurbeschermingsvereniging Altenatuur , jaargang. 26 nr. 1 januari 2007.
Blad	IVN-Tiel , jaargang 19 nr 1 voorjaar 2007.
Bomennieuws	Bomenstichting, jaargang 32 nr. 1 lente 2007.
Brachytron	Vereniging Libellenstudie, jaargang 9 nrs. 1&2 (dubbelnummer) november 2006 en jaargang 10 nr. 1 december 2006.
De Dompfoorn	Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jaargang 41 nr. 1 maart 2007.
Knipselkrant	De Faunabescherming, jaargang 30 nr. 6 januari 2007 en jaargang 31 nr. 1 maart 2007.
De Kruisbek	Vogelwacht Utrecht, jaargang 50 nrs. 1 februari en 2 april 2007.
De Levende Natuur	jaargang 108 nrs. 1 januari en 2 maart 2007.
Mooi Gelderland	Geldersch Landschap, jaargang 4 nr. 1 lente 2007.
Natuurbehoud	Natuurmonumenten, jaargang 38 nr. 1 lente 2007.
NVL-Nieuwsbrief	Vereniging Libellenstudie, jaargang 11 nr 1 februari 2007.
RAVON	Werkgroep Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek, jaargang 8 nr. 3 december 2006.
SOVON	Nieuws - Vogelonderzoek, jaargang 19 nr. 4 december 2006 en jaargang 20 nr. 1 maart 2007.
Terra	Natuur en Milieu, jaargang 3 nrs 1 februari en 2 maart 2007.
Van Nature	Natuurmonumenten, jaargang 17 nrs. 1 januari, 2 februari, 3 maart en 4 april 2007.
Vlinders	De Vlinderstichting, jaargang 22 nrs. 1 februari en 2 mei 2007.
Vogelnieuws	Vogelbescherming, nrs. 1 februari en 2 april 2007.
Vogels	Vogelbescherming, jaargang 27 nrs. 1 voorjaar en 2 lente 2007.
Zoogdier	Vereniging Zoogdierbescherming en -kunde, jaargang 18 nr. 1 maart 2007.

Rond huis, hof en Vijver

door Luut van Wijk

Toen ik vlak voor kerstmis in 2000 in Culemborg kwam wonen, had ik voor het eerst beschikking over een vrij grote tuin, althans voor hedendaagse begrippen, ongeveer 150 vierkante meter. Ik liet in 2001 een kas van twee bij drie meter neerzetten en een vijver graven, eveneens van twee bij drie meter, zo'n 45 cm diep met een moerasgedeelte.

Van kennissen en vrienden kreeg ik een aantal vijver- en moerasplanten. Uit mijn vorige tuin, waar ik een heel klein vijvertje had met een moerasgedeelte, nam ik zelf veel mee. Binnen een paar maanden meldden zich de eerste kikkers, padden en kleine watersalamanders. Ik zorgde ervoor dat ik geen vissen in mijn vijver kreeg. Daar hebben Nederlandse amfibieën een hekel aan! Eind zomer ging de grote vijver van vrienden van mij in Brabant kapot. Ik kreeg een koppeltje kamsalamanders. Voorjaar 2003 kreeg ik van een buurman een paar huizen verderop een heleboel waterplanten, waterdrieblad. Hij had toen de alpenwatersalamander in zijn vijver.

De kamsalamander plantte zich voort. Tot mijn grote verrassing zag ik begin april ook een volwassen koppeltje van de alpenwatersalamander eitjes afzetten op het waterdrieblad. Zonder dat buurman drie huizen verder dat wist, waren er kennelijk eitjes afgezet op de armvol die hij mij gaf.

Dit voorjaar ging ik elke avond laat met een sterke zaklantaarn in de vijver kijken. Zowel de kam- als de alpenwatersalamander zijn overwegend nachtdieren. De vrouwtjes waren kogelrond, de mannetjes lieten met hun flitsende staart en kleurige buik prachtige kleuren zien.

Bruiloftsdans

Toen het in april opeens zo warm werd, kregen ze niet genoeg van het voorspel van het paren: de bruiloftsdans. Ook overdag waren ze er druk doende mee. Buurman van drie huizen verder, de heer Leo van der Kooi kwam kijken en legde het op een aantal foto's vast. Ik zat zeker vijf keer per dag zo'n half uur per keer naar het wondere schouwspel te kijken.

Salamanders hebben, net als heel veel andere soorten in het dierenrijk, een bepaalde volgorde van uitingen, handelingen die per soort vastliggen. Denk bijvoorbeeld aan duiven, of aan futen of zwanen. Als alle bewegingen kloppen, kunnen ze tot paring overgaan. In mijn geval waren er verschillende mannetjes van de kamsalamander die het vrouwtje het hof maakten. En toen was ik getuige van iets wat je bijna nooit ziet: het vrouwtje raakte met haar mond haar uitverkoren mannetje aan.

Wormen voeren

Bij salamanders vindt geen copulatie plaats. Het mannetje zet zijn sperma af op de bodem, het vrouwtje neemt dat in haar cloaca op en daar kan ze dan een tijdje mee voort. Nu, eind mei, zie ik ze overdag nauwelijks meer. Van salamanders is bekend dat ze elkaars of hun eigen eieren en larven opeten. Daarom ben ik nu een vaste klant geworden van de hengelsportzaak in Culemborg om grote regenwormen te kopen, die ik zo eens in de vier dagen aan de salamanders voer.

Dat is trouwens, afhankelijk van hoe je het beziet, een heel cru of vermakelijk gezicht. Ik heb wel gezien hoe vier salamanders met elkaar probeerden een regenworm te bemachtigen. Ze trokken er aan alle kanten aan, probeerden stukjes in het midden te grijpen. Soms vind ik na een kwartier nog steeds twee salamanders snoet aan snoet om het laatste restje van de worm te bemachtigen.

Composthoop

Aangezien ze zeer zwaar beschermd zijn, probeer ik er dus van alles aan te doen om de salamanders in mijn tuin een goede biotoop te geven. Ik heb een heel grote composthoop. Mijn tuin is, hoewel gestructureerd, ook heel wild. Rond de vijver heb ik heel veel keien liggen en maagdenpalm geplant, dus ideale schuilplaatsen voor mijn amfibieën. Hier kom ik terug op wat ik in het begin al noemde: ik heb een broeikas, en daarin blijken heel veel jonge salamanders te overwinteren. Het is daar 's winters zeven graden boven nul. Ik mag leven in een klein paradijs dat vol wonderen zit!

Reactie? e-mail:lutetia@zonnet.nl

Helleborussen, bosanemonen en ... een kamsalamander

Op deze mooie zonnige voorjaarsdag vertrokken wij met negen personen uit Culemborg. Op de parkeerplaats bij het kasteel van Neerijnen voegden zich nog vier personen bij dit gezelschap, zodat we uiteindelijk met dertien personen aan onze rondwandeling konden beginnen.

Albertine Jacobs had de leiding, maar op haar deskundigheid met betrekking tot de voorjaarspaddenstoelen hoefde nauwelijks een beroep worden gedaan. De reden hiervoor was dat door de langdurige droogte van dit warme en vroege voorjaar geen paddenstoelen tot ontwikkeling waren gekomen, op drie uitzonderingen na, waarover later. Het vroege voorjaar deed ons ook vrezen dat de meeste stinsenplanten, het andere onderwerp van deze excursie, al helemaal of bijna uitgebloeid zouden zijn. Gelukkig bleek deze vrees ongegrond. We begonnen met eerst een rondje om het kasteel. Hier stonden de bostulpen er prachtig bij. Nog nooit eerder had ik hier zoveel van die prachtige gele bloemen bij elkaar gezien. Voor de knikkende vogelmelk waren wij gelukkig ook nog op tijd, want er stonden nog enkele mooi ontwikkelde exemplaren volop te bloeien in de berm van de sloot voor het kasteel. Op de traditionele plekken troffen we de in volle bloei staande blauwe anemonen aan. Vervolgens liepen wij de kasteeltuin in. Deze tuin is een prachtig voorbeeld van een siertuin die door een groep enthousiaste vrijwilligers met

kennis en liefde het hele jaar door wordt onderhouden. De tuin is ondermeer bekend om zijn collectie helleborussen en bolgewassen. Albertine wees ons op het verschil tussen wrangwortel en stinkend nieskruid, de eerste met grover blad dan de tweede en dito bloemen. Volgens Wim Rubers ging het hier echter niet om de originele wrangwortel maar om een andere soort Helleborus die veel op o.a. Corsica voorkomt. Ik heb thuis het boek "Wilde Flora rond de Middellandse Zee" erop nageslagen en dan zou het helleborus argutifolius kunnen zijn. Na deze botanische discussie bekeken

Knikkende vogelmelk.

we ook nog het verschil tussen twee sterk op elkaar lijkende helmbloemen. Het betrof de holwortel en de vingerhelmbloem. In de regel is de eerstgenoemde forser dan de tweede, maar het essentiële onderscheid zit hem in de vorm van de steunblaadjes onder de afzonderlijke bloemen van de bloemtros. Bij de vingerhelmbloem is dat blaadje gespleten, zodat het net op een handje met gespreide vingers lijkt, vandaar de naam. Bij de holwortel is deze gaaf. Verder besteedden wij nog aandacht aan de collectie wilde cyclamen. De voorjaarsbloeiers binnen deze groep stonden in volle bloei. We liepen verder langs de witte kerk en door de weg over te steken kwamen we in het zuidelijke deel van het landgoed terecht. Hier troffen we veel holwortel aan, zowel de paarsroze bloeiende, die in de meerderheid was, als de witte vorm. Jammer genoeg was bij deze soort het hoogtepunt van de bloei alweer voorbij. In dit warme voorjaar is alles er vroeger bij en ook de bloei is snel afgelopen. De voorjaarszonnebloem, *doronicum pardalianches*, stond er gelukkig nog prachtig bij, wat voor de gele anemoon al niet meer opging. En ja hoor daar vertoonde zich eindelijk de eerste paddenstoel. Het was de waslak-

Bostulp.

Blauwe anemoon.

zwam, die veel lijkt op de harslakszwam. Onder gezang van boomkruipers, -klevers, zwartkoppen, heggemussen en de lachende roep van een groene specht onze wandeling vervolgend, vonden we een sterk verdroogd groepje elfenbankjes op een boomstronk. Volgens de wetenschappers onder ons was hier sprake van de vorm "desiccata". Albertine leidde ons nog naar een omgevallen boomstam. Hier groeide het zeldzame klimopmeniezwammetje. De boomstam was begroeid met dikke stengels klimop. Het bijzonder kleine me(i)ni(e)paddenstoeltje is helemaal gebonden aan deze gastheerplant. Slechts met een geoefend oog en in de wetenschap dat je uitsluitend op oude klimopstengels moet zoeken is dit nauwelijks een millimeter grote dwergje te ontdekken. Dankzij het feit dat Albertine in ruime mate over genoemde eigenschappen beschikt, had zij bij en vorig bezoek aan Neerijnen de ontdekking gedaan en zo konden wij allemaal door een loupe naar de mooie donkeroranje stipjes kijken. Op elke excursie komen we wel iets bijzonders tegen, ook planten en/of dieren die buiten het eigenlijke excursiedoel vallen. Zo ook deze keer, want toen Wim Rubers een boomstammetje omkeerde in de hoop een paddenstoeltje aan te treffen, kwam er een prachtige salamander te voorschijn. De grootte en de kleur leidden ons naar de soort. Het was duidelijk een kamsalamander. In dit geval een vrouwtje. De dame was prachtig, enigszins glanzend zwartblauw met fijne lichte stipjes en mooie gele teen-tjes. De onderkant was zoals kenmerkend voor de soort oranjegeel. Na een uitgebreide fotosessie die het beduusde

Hardblad zonnebloem.

dier zich rustig liet welgevallen, mocht zij zich weer rustig onder haar boomstammetje terugtrekken.

Nu was het nog slechts en klein eindje lopen naar de parkeerplaats en vandaar keerden we in korte tijd allen weer naar huis.

Foto's
Leo van der Kooij

Kamsalamander.

jeugdgroep Green Rangers

Nadat we met de jeugdgroep in het begin van het jaar enige keren in de Ketelvink hebben vertoefd, hebben we daarna vooral in de buurt van het water gezeten. In tegenstelling tot de tweede helft van 2006 hebben we nu gelukkig geen enkele keer de bijeenkomsten hoeven te annuleren, mede dankzij de inzet van de diverse werkgroepen, want zonder de werkgroepen en zonder inhoudelijke begeleiding van de jeugdgroep is het moeilijk een vol programma rond te krijgen. Voor dit laatste zijn we dan ook nog altijd op zoek naar iemand die de jeugdgroep mee wil begeleiden, juist ook om de werkgroepen wat te ontlasten.

Knotten

Nadat in december vanwege het regenachtige weer het knotten niet is doorgegaan, hebben we dit op 13 januari gedaan onder leiding van de knotwerkgroep. We waren deze keer in Beusichem aan de Lek. De kinderen vinden dit altijd een prachtige activiteit. Bomen klimmen, takken zagen en vuurtje stoken, ofschoon dit laatste vooral een taak voor de volwassenen was. Het was dan ook moeilijk om op tijd weer te vertrekken, richting Ketelvink.

Knoppen

Zaterdag 10 maart gingen we onder prima weersomstandigheden naar de Plantage, waar Leo v.d. Kooij een leuke knoppenpuzzeltocht had uitgezet. Aan de hand van losse takjes met knoppen en een zoekkaart gingen de kinderen in groepjes van 2 à 3 op zoek naar de bijpassende boom. Het was wel merkbaar dat sommige kinderen meer met de bewegende natuur hebben. Deze vonden bomen en planten maar 'dood'. Ze lieten liever een spin of slak over hun handen kruipen.

Wintervoeding

Op 27 januari hebben we onder leiding van de werkgroep wintervoeding groep een leerzame en leuke ochtend gehad in de Ketelvink. Na enige uitleg over het hoe en waarom over bijvoeding in de winter zijn we gaan knoeien met vetbollen en pinda's rijgen. Na afloop kon iedereen zijn product mee naar huis nemen om daar voor de 'uitgehongerde' vogels op te hangen. Vanwege de zeer warme winter die we gehad hebben, zijn in elk geval bij mij thuis de pinda's niet opgegaan; de kinderen hebben echter een leuke ochtend gehad.

Nestkastjes

Ook op zaterdag 17 maart bleven we in de Ketelvink. Deze keer om nestkastjes te bouwen. De vogelwerkgroep had al een heleboel voorbereidend werk verricht, door alle plankjes al op maat te maken, zodat ze alleen nog maar in elkaar gezet hoefden te worden, maar dat bleek toch nog tegen te vallen bij sommigen. Op het einde van de ochtend had toch iedereen zijn nestkastje af, en dat kon 3 weken later, nadat alle zijanten waren geschilderd door iedereen weer mee naar huis genomen worden, om op een mooie plaats op te hangen.

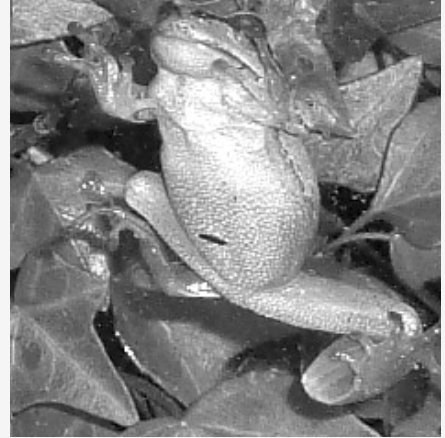
Schoonmaken Baarsemwaard

Naar aanleiding van een convenant wat we met de gemeente hebben over het schoonhouden van de natuur, zijn we op zaterdag 31 maart naar de Baarsemwaard gefietst en hebben daar met begeleiding van Gonda Baard een flink stuk van de uiterwaarden schoongemaakt, met als resultaat 60kg afval. Na afloop hebben we nog een kleine quiz gehouden waarbij iedereen een prijsje won.

Amfibieën

Op 2 juni werd er afgesproken bij Jil Verdouw, die alles heeft laten zien over amfibieën. Jil had een aantal bakken met diverse salamanders en kikkers klaargezet. In de verschillende bakken kon je goed het groeistadium van larve tot kikker, c.q. salamander zien. Daarna hebben we in de vijvers rond zijn huis nog naar salamanders gespeurd. Ook had hij enkele schildpadden, die voor de kinderen een hoog knuffelgehalte bleken te hebben. Tot slot werden de kinderen twee aan twee meegenomen naar een nestje winterkoninkjes en een nest merels en werd om half twaalf iedereen weer opgehaald.

Waterbeestjes

Op zaterdag 21 april gingen we onder leiding van Rob van Haterd naar de Zump, om waterbeestjes te gaan vangen en te bestuderen. Rob had al enkele dagen eerder wat vallen uitgezet. Ieder kreeg zijn vangnetje en er werd naarstig op los gevist. Naast de talrijke prille kikkervisjes werden er ook bloedzuigers, watertorren en slakken gevonden en in witte bakken bekeken. Na alle dieren teruggezet te hebben in de sloten keerden we weer Ketelvinkwaarts.

Vissen

12 Mei was ook weer een slootdag, deze keer in de Regulieren. Met auto's trokken we daarnaar toe. Vanwege de stortbuien in de ochtend werd nog overwogen om het niet door te laten gaan, maar op het moment van vertrekken was het droog en bleef het droog tot het moment van teruggaan. Deze keer waren we met Co Sielhorst. We hebben warempel nog twee visjes gevangen, die na bestudering ruisvoortjes bleken te zijn. Uiteraard werden ook nu weer vele kikkervisjes gevangen, alleen begonnen ze nu al pootjes te krijgen. Verder ook een aantal grote spinnende watertorren en libellenlarven van de blauwe glazenmaker.

De Natuur- en Vogelwacht Culemborg (NVWC)

is op zoek naar enthousiaste vrijwilligers voor het versterken van

de jeugdgroep Greenrangers

- Houd je van de natuur en vind je het leuk om met kinderen te werken?
- Heb je eens in de drie weken een zaterdag-ochtend vrij?
- Heb je zin om met een enthousiaste groep kinderen af en toe op de fiets te springen?

Neem dan contact op met:
Wiel Rutten

Wiel Rutten
Mail : NVWC@wielrutten.nl
of bel 0345 - 510064

Twee impressies zesde Big Day

De Big Day is voor een flink deel van de vogelwerkgroep een van de hoogtepunten van het vogeljaar. Voor wie het fenomeen niet kent: fanatiek wordt door teams van twee personen 22 uur lang in het werkgebied van de NVWC gespeurd naar verschillende vogelsoorten. Daarbij is de fiets het enige toegestane vervoermiddel.

Dit jaar vond de Big Day voor de zesde keer plaats en wel van vrijdag 11 mei (start 19.15 uur) tot en met zaterdag 12 mei, 17.15 uur. Het team van Arjan Brenkman en Chris Harmsen won ondanks de moeilijke weersomstandigheden met 108 soorten, één meer dan Paul van Veen en Louis van Oort. Daniel Beuker, Job de Boer en Gerrit Jan Klop (voor één keer mocht een team met drie personen meedoen) pakten de derde plaats met 102 soorten. Hekkenluiters waren Theo Boudewijn en Jan-Dirk Buijzer, die met bonte vliegenvanger wél de soort van de Big Day hadden.

Twee deelnemers hebben speciaal voor deze Hak-al een impressie van hun Big Day vervaardigd: winnaar Arjan Brenkman, die inmiddels vijf keer op rij met steeds een andere partner heeft gewonnen, en nummer laatst Theo Boudewijn, die samen met zijn teamgenoot een nieuwe trofee mocht incasseren.

Beter een smakelijke Blinde Vink dan een houten Gouden Snip

door Theo Boudewijn (met als co-referent Jan-Dirk Buijzer)

Op 11 mei 19.00 uur was het weer zover: de Big Day. Vorig jaar een toevallige derde plaats (niks toevallig, het was gewoon kwade opzet van team Beuker/De Boer dat ons de vierde plek afsnoopte, JD), maar dit jaar hopelijk weer de vertrouwde vierde plek.

Ondanks alle goede voornemens van tevoren toch geen uitputtend veldwerk verricht, maar slechts een enkel telefoontje: "Zullen we dit jaar weer als team meedoen? Goed idee. We beginnen bij de Steenwaard en dan zien we wel." We besloten het nog rustiger aan te doen dan vorig jaar, toen we al twee teams versloegen. Het kon alleen maar beter worden. We zouden weer het meest ontspannen team zijn.

Toch besloot Theo nog een diepte-investering te doen. De fiets werd op donderdag opgeknapt bij de firma Dokman voor euro 42,50 en bezat naast een derde versnelling nu ook weer een eerste en een tweede versnelling en een gestroomlijnde kettingkast.

Bij de start ging het al mis. Jan Dirk kwam om 1 minuut voor zeven op zijn gemak aangefietst en concludeerde vervolgens dat hij geen verrekijker bij zich had. Gauw weer terug om het apparaat te halen. Gelukkig was Chris van het topteam ook te laat, waardoor de start werd uitgesteld. Om kwart over zeven mochten we eindelijk op pad. De snelle jongens waren al uit het zicht, voordat we onze fietsen gestart hadden, maar gelukkig bracht de pont ons weer op gelijke hoogte. Door voor te kruipen bij de pont bereikten we een virtuele eerste plek.

Bij het deel van de Steenwaard ten oosten van de spoorbrug dachten we een goede slag te slaan; de snelle jongens gingen verder naar het westelijke deel van de plas en wij noteerden onder andere een zomertaling en een wintertaling. Vervolgens onder de spoorbrug door en toen weer omhoog, dachten we. Helaas de Dokmanreparatie besloot dwars te liggen. De tweede versnelling deed het niet meer. Gelukkig is Jan Dirk een kunstenaar met fietsen en na een half uur kon hij de geruststellende mededeling doen, dat hij het met het juiste gereedschap best kon repareren, maar dat hij niets bij zich had. Vloekend en tierend liepen we het laatste stuk van de helling op. Door dit kostbare tijdverlies hadden we onder andere de steenloper, zwarte ruiters, bosruiter en stormmeeuw gemist en even later vloog de kleine zilverreiger ongezien boven ons hoofd (zucht). Wel zagen we de grote mantelmeeuw die buiten het werkgebied vloog en dus niet meetelde. Gelukkig bleef de zwarte stern ook voor ons lang genoeg aanwezig.

Een van de juryleden met de uitslag.

Foto's
Annette van Berkel

Derde versnelling

Als laatste team vertrokken we van de Steenwaard, zaten we even later met Louis en Paul op de pont en zagen we met z'n allen over ons hoofd twee lepelaars vliegen. We verbaasden ons toen al over de ontspannen houding van Paul en Louis. Nog steeds in de derde versnelling fietsend nu op weg naar de Goilberdingerwaard, waarbij we even afstapten bij het monument van de Baarsemwaard om even de sprinkhaanrietzanger, blauwborst en rietzanger net als vorig jaar te scoren. Helaas harde wind en geen fluit of iets anders te zien of te horen. Ook de nachtegaal bij Fort Spoel deed niets. Toen maar tegen

Team B: Dirkjan (I) en Theo.

de wind in (derde versnelling!) naar Fort Everdingen om een paapje op te sporen. In de Goilberdingerwaard wel drie soorten ganzen, visdieven, Kieviten en wat ander spul, maar geen spetterende zaken. Terwijl daar op ons gemak stonden kijken, kwamen Paul en Louis naar ons toelopen en na een kort gesprek verwijderden ze zich weer. Later hoorden we dat ze tapuit verjaagd hadden, zodat wij hem niet zouden scoren. Ondertussen was het al half tien en tijd voor de uilen. De steenuil bij de varkensboer liet niets van zich horen, maar bij de armelui boomgaard naast Fort Spoel hoorde we een opvallend geluid "tsk". Dit geluid verplaatste zich en klonk op een gegeven moment zelfs op twee plaatsen tegelijk. Al zoekend vonden we op ongeveer een meter hoogte een jonge bosuil zittend in een opening van de boomstam en dieper in het gat was nog een jong te horen. Ook het vrouwtje was te horen en even later ook het mannetje. Dit was hoopvol! Nu nog even de steenuil en de ransuil. Bij de Achterweg kwamen we Paul en Louis weer tegen, die rustig onder boom op de uilen stonden te wachten. Wij fietsten voor de wind in de derde versnelling verder in de verwachting wel ergens anders te scoren. Het bleef helaas beperkt tot een regenbui, waardoor we afdropen naar huis. Hier eerst Jan Dirk de fiets laten repareren en Theo enige flessen Leffe Blond laten openen. De score was nog maar 61 soorten, maar na het tweede flesje werd geconcludeerd dat alles nog mogelijk was. Om 12 uur lagen we in bed.

Doe-het-zelvers

De volgende ochtend om vijf uur explodeerde de oude wekker naast m'n hoofd en om half zes waren we weer als duo op weg. Eerst even langs de Gamma, die niet alleen handig is voor doe-het-zelvers maar ook voor mensen die de zwarte roodstaart nodig hebben. Vervolgens doorgefietst naar het

Tichelterrein. Op de heenweg kwamen we Job, Gerrit Jan en Daniël tegen, die al terugkwamen en op weg waren naar het volgende gebied. Vlakbij het Tichelterrein werden we bijna van de fiets getetterd door een spotvogel, die er al snel de brui aan gaf. Bij het Tichelterrein zagen we de twee andere teams ook weer en tijdens onze rondwandeling zagen we een ijsvogel en hoorden we de kleine bonte specht. Dat laatste leek ons een typisch geval van een topprestatie, waardoor we zeker in de achting van de andere teams zouden stijgen. We kwamen weer Paul en Louis tegen, die aangaven dat we zeker even bij het plasje moesten gaan kijken: wij door het natte gras er heen. Gekeken en geluisterd, maar geen kip te zien en verder ook niets. Later begrepen we dat je een boterham moest eten, waardoor de dodaars werd gelokt. Dit zijn echt de kneepjes van de oude rotten. Als volgend doel werd de spoorwegkruising boven Tricht gekozen om daar (volgens de bekende Peter van H. uit T.) even de kneu te scoren. Alles wat we zagen was het begin van een flinke regenbui. Kortom bergschoenen uit, regenbroek aan, bergschoenen aan en ondertussen toch al flink nat geworden. Bij de Regulieren vonden we ondanks de regen toch de boompieper, die tussen twee regendruppels heel even zijn mond open deed, en langs de Driftsteeg hoorden we drie grauwe vliegenvangers. Vervolgens langs de Zeedijk weer richting Culemborg. Helaas hoorden we niet de wiewelaar, die langs de Platteweg af en toe zat te roepen, maar om 9 uur net even niet.

Tijd om vals te spelen

Toen was het tijd voor het ontbijt. De thuisfronten waren gemobiliseerd om aan de Akelei een uitbundige maaltijd voor te bereiden. Gesterkt door diverse croissants, maanzaadbolletjes, sesambolletjes, koffie, thee en sap maakten we om 10.30 de balans op. Net 80 soorten en onze ervaring was dat na het ontbijt door ons meestal nog maar weinig gescoord werd. Bij de ontbrekende soorten zaten schaamsoorten als torenvalk, buizerd en natuurlijk de steenuil. Tijd om vals te spelen. Even naar een vriend van het Bakelbos gebeld en afgesproken om samen even naar de steenuil in de boomgaard van het Bakelbos te kijken. De afspraak was snel gemaakt en tevens werden we uitgenodigd om daar ook even koffie met taart te komen eten. De boomgaard wordt door vrijwilligers onderhouden en net toevallig was er die dag het "lentefeest": koffie met taart en allerlei activiteiten (zie ook www.boomgaard-bakelbos.nl). Een uur later waren we een steenuil rijker en onze magen waren tot de nok gevuld met koffie en appeltaart. Tijd om wat weer voor de kost te doen: op de fiets en op zoek naar de ransuil bij Ora et Labora. Helaas, de regenbui was er eerder en de volgende anderhalf uur hebben we langs de Lek en de zandafgraving door de regen lopen sjokken. Slechts een enkele meerkoet werd nog gezien maar verder was het driemaal niets. Om half twee klaarde het op en we besloten nog even bij de Kerswerf te kijken, aangezien 83 soorten toch wel erg beschamend was. Bij het natuurontwikkelingsgebied stonden al twee andere teams de krenten uit de pap te pikken, maar ook wij vonden nog kneu, kleine plevier en kluut. Het leven werd weer iets zonniger. Via het centrum van Culemborg, waarbij we onderweg de boomklever zijn nestholte binnen zaten schieten en ook de sperwer zagen, opnieuw op weg naar Fort Spoel om in ieder geval nog de patrijs te krijgen. De vogels in de Baarsemwaard

hadden ondertussen besloten om weer te gaan zingen, zodat ook de blauwborst, rietzanger en bosrietzanger op de lijst gezet konden worden. Het leven lachte ons weer toe: 91 soorten. Bij het Fort helaas geen patrijs en die nachtegaal kan ook beter gaan verhuizen. Gelukkig zagen we nog wel een buizerd (92). We besloten de middag af te sluiten met een bezoek aan het Lentefeest bij het Bakelbos. We maakten nog een korte stop halverwege het fietspad bij de Ronde Haven en tot onze verbazing zagen we een kleine vogel steeds vanachter een boom heen en weer vliegen: een mannetje BONTE Vliegenvanger (93)! Het beest wekte de indruk dat het een holte indook. Zou het een broedgeval zijn (helaas bleek de boom achteraf bepaald vol en niet hol dus, JD)? Vol trots legden we in de wolken fietsend de laatste kilometers over de dijk richting Bakelbos af

Team C: vl.n.r. Job, Daniël en Gerrit Jan.

en zagen net voordat we het Lentefeest bereikten een torenvalk (94) de weg over schieten.

Appeltaart

Op het Lentefeest was het smullen van de appeltaart (er waren minstens 4 varianten) en ook de appelsap uit eigen boomgaard was zeker niet slecht. Daar ging de telefoon van Jan Dirk en een bezorgde jury vroeg, waar we toch bleven. Gauw op de fiets langs huis om kijkers en andere zooi te dumpen. Bij Gerrit Jan aankomend hoorden we aan de opgetogen verhalen al dat we onze vierde plek wel weer zeker hadden gesteld. Bij de Steenwaard hadden we toch teveel laten liggen, maar dat kwam natuurlijk door materiaalpech. Gelukkig kregen we als laatste team een nieuwe prijs "De Blin-

Team D: Louis (l) en Paul.

Vorbereiding, intimidatie, conditie: Big Day!

door Arjan Brenkman

Ik kan me nog goed herinneren dat Stijn Brand en ondergetekende de eerste Big Day organiseerden in 2001. Natuurlijk deden we dit louter om leden van de NVWC zo te imponeren met onze vogelkijkkunsten dat het niet anders kon dan dat nadien een standbeeld voor ons zou worden geplaatst aan de Middelcoopstraat. We waren dan ook verbaasd dat wel vier teams wilden meedoen en nog verbaasder over de uitkomst; we werden weggevaagd en kregen een cursus vogels kijken door winnaars van de eerste Big Day, Paul van Veen en Louis van Oort.

Het was dit jaar alweer de zesde Culemborgse Big Day die, net als vorig jaar, georganiseerd werd door Daniël Beuker. Het bleken 22 uren van spanning te worden in vrij extreme weerscondities, waarin vier teams met fiets en kijker streden om wie de meeste soorten kon vinden in het Culemborgse werkgebied. Voor een succesvolle Big Day is het essentieel de nodige voorbereidingen te treffen door vast te stellen waar bepaalde schaarse soorten dit jaar hun territorium houden. Daarnaast is de nodige intimidatie van teams onderling een belangrijke component, die in het verleden succesvol bleek. Ook kost een slechte conditie je veel soorten. Voor de traditionele teampartner van Gerrit Jan Klop, Jandirk Kievit, bleek dit jaar dan ook de

spanning te groot te zijn en hij moest na nachten van slecht slapen en dromen over kerkuilen in Buren ergens begin jaren '80 dan ook opgeven. Gelukkig werd Gerrit Jan goed opgevangen door het team Job de Boer en Daniël Beuker, die ook wel eens een tuinfluiter op hun Big Day-list wilden hebben, waarin ze overigens met vlag en wimpel in slaagden. De overige teams waren Jan-Dirk Buizer met Theo Boudewijn, Paul van Veel en Louis van Oort, terwijl ondergetekende dit jaar ten strijde trok met Chris Harmsen.

Determinatiedebat

De eerste plek die alle teams bezoeken is de Steenwaard. In het verleden bleek dit vaak de sleutel tot de overwinning vanwege de grote aantrekkingskracht voor zeldzame en schaarse soorten die hier overnachten. Zo was de prijs vorig jaar een prachtig dwergmeeuwkje, dit jaar begon helemaal goed met zwarte sterns, bontbekplevieren, bosruiter, zwarte ruiter en een prachtige steenloper in zomerkleed. Deze laatste vogel is extreem schaars in het binnenland. Dit tot teleurstelling van Daniël, Job en Gerrit Jan die door een determinatiedebat over tureluur versus Kievit de vogel die hun tot 20m genaderd was

totaal over het hoofd hadden gezien. Hun Big Day werd zeker in de Steenwaard bepaald. Vanwege de gunstige waterstanden bij de Kerswerf besloten Chris en ik onze avond hier af te sluiten. Dit bleek een goede zet met twee prachtige lepelaars, die hier kwamen overnachten. De avond werd verder snel afgesloten door bijna alle teams met steen-, rans- en bosuil aan de Lekdijk. Ons totaal was met 80 soorten meer dan we ooit gehaald hadden.

Kwartelkoning!

Eigenlijk draait de Big Day niet om zeldzaamheden. Belangrijker nog is dat alle broedvogels worden waargenomen. Een lepelaar is immers evenveel waard als een roodborst. Met de hoogste dichtheid van broedvogels in het Culemborgse werkgebied is het Tichelterrein dan ook de traditionele plek om als eerste de volgende ochtend te bekijken. Natuurlijk gaat ieder zichzelf respecterend team nog voor het licht is nog wel even langs de Hennisdijk; immers verleden Big Day-jaren hebben toch voor meerdere kwartels, waterrallen en boomvalk gezorgd. Dit jaar was de verassing helemaal compleet met de ontdekking van een fantastisch roepende kwartelkoning, pas de tweede waarneming van deze soort in het buitengebied!

Na deze Mega was het tijd voor het Tichelterrein. Al snel vielen de meeste zangers als tuinfluiters, zwartkoppen, spotvogel en matkop. De dodaars liet even op zich wachten maar een roepende kleine bonte specht boven ons hoofd maakte het wachten waard. Een kleine omweg gaf een mooie havik en bruine kiekendief en een kop koffie langs de Driftsteeg gaf na een jaar afwezigheid toch weer een wielewaal die ons op 100 bracht om kwart voor 9, een kwartier sneller dan ooit.

Hoosbui van een uur

Ondanks de bij vlagen hevige regen en wind gingen we toch snel in de richting van mijn oude Big Day-record van 108 soorten. We wisten ook dat het nu echter veel langzamer zou gaan. Om kwart voor tien was het tijd voor de Goilberdinger- en Baarsewaard, die ons patrijs en groenpootruiter opleverden. We beleefden een enorme hoosbui van zeker een uur bij de afgraving maar werden weer actief toen er een paapje op het prikkeldraad verscheen. Met 105 soorten op zak

De soortenlijst van de Big Day 2007

De deelnemers:

Team A: Arjen Brenkman & Chris Harmsen.
 Team B: Jandirk Buizer & Theo Boudewijn.
 Team C: Daniel Beuker, Job de Boer & Gerrit Jan Klop.
 Team D: Paul van Veen & Louis van Oort

Naam	Team A	Team B	Team C	Team D	Door aantal team's waargenomen
AALSCHOLVER	1	1	1	1	4
BERGEEND	1	1	1	1	4
BLAUWBORST	1	1	1	1	4
BLAUWE REIGER	1	1	1	1	4
BOERENZWALUW	1	1	1	1	4
BONTBEKPLEVIER	1			1	2
BONTE Vliegenvanger		1			1
BOOMKLEVER	1	1		1	3
BOOMKRUIPER	1	1	1	1	4
BOOMPIEPER	1	1		1	3
BOOMVALK	1		1	1	3
BOSRIETZANGER	1	1	1	1	4
BOSRUITER				1	1
BOSUIL	1	1	1	1	4
BRAAMSLUIPER	1		1		2
BRANDGANS	1	1	1	1	4
BRUINE KIEKENDIEF	1	1	1	1	4
BUIZERD	1	1	1	1	4
CANADESE GANS	1	1	1	1	4
DODAARS	1			1	2
EKSTER	1	1	1	1	4
FITIS	1	1	1	1	4
FUUT	1	1	1	1	4
GELE KWIKSTAART	1	1	1	1	4
GIERZWALUW	1	1	1	1	4
GOUDHAANTJE			1		1
GRASMUS	1	1	1	1	4
GRASPIEPER	1	1	1	1	4
GRAUWE GANS	1	1	1	1	4
GRAUWE Vliegenvanger	1	1	1	1	4
GROENE SPECHT	1	1	1	1	4
GROENLING	1	1	1	1	4
GROENPOOTRUITER	1			1	2
GROTE BONTE SPECHT	1	1	1	1	4
GROTE LIJSTER	1	1	1	1	4
GROTE MANTELMEEUW			1	1	2
GRUTTO	1	1	1	1	4
HAVIK	1			1	2
HEGGEMUS	1	1	1	1	4
HOLENDUIF	1	1	1	1	4

Naam	Team A	Team B	Team C	Team D	Door aantal team's waar genomen
HOUTDUIF	1	1	1	1	4
HUISMUS	1	1	1	1	4
HUISZWALUW	1	1	1	1	4
IJSVOGEL	1	1	1	1	4
KAUW	1	1	1	1	4
KIEVIT	1	1	1	1	4
KLEINE BONTE SPECHT	1	1		1	3
KLEINE KAREKIET	1	1	1	1	4
KLEINE MANTELMEEUW	1	1	1	1	4
KLEINE PLEVIER	1	1	1	1	4
KLEINE ZILVERREIGER	1			1	2
KLUUT	1	1	1	1	4
KNEU	1	1	1	1	4
KNOBBELZWAAN	1	1	1	1	4
KOEKOEK	1	1	1	1	4
KOKMEEUW	1	1	1	1	4
KOLGANS	1	1	1	1	4
KOOLMEES	1	1	1	1	4
KRAKEEND	1	1	1	1	4
KUIFEEND	1	1	1	1	4
KWARTELKONING	1		1		2
LEPELAAR	1	1	1	1	4
MATKOP	1		1	1	3
MEERKOET	1	1	1	1	4
MEREL	1	1	1	1	4
NACHTEGAAL			1		1
OEVERLOPER	1	1	1	1	4
OEVERZWALUW	1	1	1	1	4
OUIEVAAR	1	1	1	1	4
PAAPJE	1		1		2
PATRIJS	1		1	1	3
PIMPELMEES	1	1	1	1	4
PUTTER	1	1	1	1	4
RANSUIJL	1		1	1	3
RIETGORS	1	1	1	1	4
RIETZANGER	1	1	1	1	4
RINGMUS	1	1	1	1	4
ROEK	1	1	1	1	4
ROOBBORST	1	1	1	1	4
ROUWKWIKSTAART			1		1
SCHOLEKSTER	1	1	1	1	4
SLOBEEND	1	1	1	1	4
SMIENT	1	1	1	1	4
SPERWER		1	1	1	3
SPOTVOGEL	1	1	1	1	4
SPREEUW	1	1	1	1	4
SPRINKHAANRIETZANGER	1	1	1	1	4
STAARTMEES	1	1	1	1	4

Naam	Team A	Team B	Team C	Team D	Door aantal team's waar genomen
STEENLOPER	1			1	2
STEENUIL	1	1	1	1	4
STORMMEEUW			1	1	2
TAPUIT	1		1	1	3
TJIFTJAF	1	1	1	1	4
TORENVALK	1	1	1	1	4
TUINFLUITER	1	1	1	1	4
TURELUUR	1	1	1	1	4
TURKSE TORTEL	1	1	1	1	4
VELDLEEUWERIK	1	1	1	1	4
VINK	1	1	1	1	4
VISDIEF	1	1	1	1	4
VLAAMSE GAAI	1	1	1	1	4
WATERHOEN	1	1	1	1	4
WATERRAL	1	1		1	3
WATERSNIP	1				1
WIELEWAAL	1		1		2
WILDE EEND	1	1	1	1	4
WINTERKONING	1	1	1	1	4
WINTERTALING		1		1	2
WITTE KWIKSTAART	1	1	1	1	4
ZANGLIJSTER	1	1	1	1	4
ZILVERMEEUW	1	1	1	1	4
ZOMERTALING	1	1	1	1	4
ZWARTE KRAAI	1	1	1	1	4
ZWARTE ROODSTAART	1	1	1	1	4
ZWARTE RUITER	1				1
ZWARTE STERN	1	1	1	1	4
ZWARTKOP	1	1	1	1	4
totaal	108	94	102	107	117

moest een record wel gaan lukken. De Kerswerf was echter geheel leeg en gaf alleen veldleeuwerik. De Veerweg richting pont Beusichem gaf ons echter weer hoop met een prachtige kleine zilverreiger, sinds een aantal jaren weer een zeldzaamheid in Culemborg. Wat we ons toen nog niet realiseerden, was dat de grote lijster, die altijd bij de camping zit, onze laatste soort die dag zou zijn. En dat om half twee, terwijl de Big day om vijf uur stopt. Nooit gedacht dat ik me de komende uren suf zou zoeken naar een stormmeeuw of sperwer, twee soorten die redelijkerwijs nog te zien waren. Uiteraard waren deze van de aardbodem verdwenen. Alhoewel Chris desondanks overtuigd was van de overwinning, had ik toch een slecht gevoel toen we naar het eindpunt bij de familie Klop reden. Dit werd nog eens versterkt toen bleek dat we de allereerste waren die de handdoek in de ring gooiden.

Close call

Langzaam maar zeker dropen de deelnemers binnen. De moeheid straalde van iedereen af, in het bijzonder bij Louis die niet in staat bleek iedereen ervan te overtuigen dat hij toch echt nog op expeditie naar Siberië moest gaan en niet al was geweest. De troeven vlogen over de tafel en de spanning steeg met de minuut toen de jury bestaande uit Annette van Berkel, Ellen Geleedst en Jouke Altenburg de uitslag bekend maakten. Met stipt op de laatste plaats het team Jandirk/Theo net onder de 100 soorten leverde een heerlijke taart op, genaamd de blinde vink. Op een derde plaats het team Job/Daniel/Gerrit-Jan die ondanks de Tuin-fluiter op 103 bleven steken. En ja, Chris had gelijk, we hadden de gouden snip 2007 gewonnen maar het was ditmaal echt op het nippertje met 108 tegen 107 soorten van Louis en Paul. Op naar de volgende!

De winnaars van de Big-day 2007. Arjan en Chris.

Na zoveel jaar hun eerste trofee "de blinde vink".

Even een berichtje van het nestkastenfront

door Frans Waroux

Het zijn drukke tijden in het voorjaar wanneer een toch betrekkelijk klein groepje fanaten een inmiddels flink aantal nestkasten in het werkgebied van de NVWC moet gaan controleren op bewoning. We hebben inmiddels ook bemerkt dat de nijlgans zich in Nederland fors aan het uitbreiden is. Al in een 2-tal kasten waarin al jaren een bosuil broedde zijn eieren en later jongen van deze soort aangetroffen.

Het is best even schrikken wanneer je de ladder tegen de boom plaatst. Zo rustig mogelijk maar aluminium ladders zijn nu eenmaal verre van geluidsarm. Je klimt naar boven. Je wilt je net een beetje oprichten om over de rand van de bosuilenkast naar binnen te kijken en er vliegt in één keer met donderend geraas zo'n joekel van een nijlgans uit een betrekkelijk kleine ingang naar buiten. Leo kreeg zowat een hartkramp maar kon zich nog net vastklampen aan de ladder. "In ieder geval een broedgeval" riep Leo enthousiast naar beneden, omdat hij wellicht dacht dat ik een beetje blind was en dat gevaarte van bijna één meter breed mogelijk niet had opgemerkt. Ik was ook best een beetje geschrokken maar ik hield de ladder vast en stond gelukkig nog met beide benen op de grond. Dit jaar helaas geen bewoonde kasten door bosuilen, wel ook twee ingenomen door een holenduif, maar wel een drietal kasten waarin op zeker torenvalken pogingen gingen aanwenden om te gaan broeden. Op 31 mei hebben we Dick Jonkers uitgenodigd om te komen ringen. We zijn eerst naar de verst gelegen kast gegaan op het voormalig OVB-terrein. We hebben nog getracht de beheerder van dit terrein, dat in bezit is van Baron Van Verschuer en tot het landgoed van Marienwaardt behoort, telefonisch te bereiken. Jammer genoeg kregen we geen gehoor bij de terreinbeheerder, de heer Herman Polder. In deze kast lag één jong van 1 of 2 dagen oud en nog drie eieren. Te klein om te ringen. Daarna naar de 2e locatie. Een kast ergens langs de Rijksstraatweg naar Geldermalsen. Ook daarin vier eieren. Vandaar naar de dit jaar geplaatste torenvalkenkast op locatie Caetshage. Hoog bevestigd bovenop een nogal kromme paal. Met onze ladder en de ladder van Caetshage daar tegenaan is Dick Jonkers naar boven gegaan en kon drie ringbare jonge torenvalken naar beneden brengen. Nadat aan alle procedures was voldaan zoals wegen, meten van vleugels en poten, ringen en de administrative boekhouding bijwerken zijn deze mooie, jonge vogels weer naar hun domein gebracht waar vader en moeder torenvalk deze drieling tot volwaardige torenvalken verder kunnen gaan grootbrengen. Met Dick Jonkers de afspraak gemaakt om de twee andere kasten 14 dagen daarna, op 14 juni te gaan bezoeken. In de kast op het OVB-terrein zat slechts één prachtige mooie jonge torenvalk. De andere drie eieren lagen nog in het nest. Dit jong was 16 tot 18 dagen oud en kreeg al kleur op de staartpennen. Die drie eieren zouden dus nooit meer uitkomen. We hebben ze uit het nest verwijderd. In de andere kast waarin we eerder dus vier eieren hadden aangetroffen lagen nu vier mooie jonge torenvalkjes. Net oud genoeg om te kunnen ringen hetgeen dus keurig door Dick Jonkers is verzorgd. Omdat Leo precies op deze dagen met vakantie was heeft hij juist datgene gemist wat het leuk maakt om dit werk te doen. Arie van de Ham, Jil Verdouw, Bert Huigen en ondergetekende hebben dit in ieder geval met veel plezier gedaan. Onderweg hebben we ook nog iemand ontmoet die ons erop heeft geattendeerd dat er op een bepaalde locatie regelmatig door hem kerkuilen zijn gesignaleerd. We zullen er als Nestkastenwerkgroep eens poolshoogte gaan nemen en indien mogelijk daar op termijn een kast gaan plaatsen. Het gaat er een beetje op lijken dat het vol wordt in ons werkgebied maar dat valt ontzettend mee. En het is altijd weer een verrassing wanneer je constateert dat zo'n vogel zo'n kast toch maar weet te vinden en er jongen in groot brengt. Dat geeft een enorme voldoening en is een bevestiging dat je met een goede zaak bezig bent.

Foto's
Frans Waroux

WAARNEMINGEN VAN 1 MAART TOT EN MET 1 JUNI 2007

VOGELS IN EN OM CULEMBORG

door Jouke Altenburg

Ook dit voorjaar viel er weer het nodige moois te ontdekken rond Culemborg. Velen stuurden hun ontdekkingen per e-mail op aan waarneming@nvwc.nl. Het extreem mooie weer van april nodigde natuurlijk wel uit om lekker naar buiten te gaan. De fenologietabel (= lijst met 1e jaarwaarnemingen) op de website liep dan ook snel vol. Ook voor de fotopagina stuurden velen hun bijdragen in. In deze aflevering van de vogelrubriek ga ik in op drie soorten van de maand. Voor maart is dat het bokje, de kleinste snipachtige. In april staat een dwaalgast centraal: de Iberische tjiftjaf. De bonte vliegenvanger sluit de rij als soort van de maand mei.

Soort van de maand		Bokje	
maart			
27 maart 2007	25 ex.	Regulieren	Marcel Kok

De waarneming

“ Zeer curieus; ineens vliegt er een snip op; eerste reactie, bokje - klein, kort snaveltje. Tot mijn verbazing komen er ineens nog 24 uit het weiland omhoog - identieke beestjes. Deze vliegen vervolgens recht omhoog tot grote hoogte om dan door te trekken. Sommige waarnemingen doen je twijfelen aan wat je ziet :) “ Marcel Kok.

Even kennismaken

Bokjes zijn de kleinste snippensoort. Ze zijn 18-20 cm, inclusief de snavel van 4 cm. Dat is dus zo groot als een spreeuw! Ze zijn uitstekend met bruine en lichte strepen gecamoufleerd, en vliegen pas vlak voor je voeten op om meteen weer in te vallen. De donkere kruin is een hard kenmerk wanneer je twijfelt. Als nachttrekker en zeer onopvallend vogeltje (gedrag en uiterlijk) is het logisch dat het bokje ‘onderteld’ wordt.

Bokjes in het NVWC-archief

In het archief zitten vier waarnemingen uit maart en april van in totaal twaalf exemplaren (sinds 1976). De waarneming van Marcel verdrievoudigt het voorjaarsaantal dus.

Landelijk beeld van de bokjes

In het najaar worden veel grotere aantallen bokjes waargenomen dan in het voorjaar. Langs de rivieren pleisteren bokjes vooral in het voorjaar in de plas-drassituaties die na inundatie overblijven. (AVN-2) Laat daar nu net sprake van zijn in de Regulieren! De piek in de voorjaarswaarnemingen valt in de laatste tien dagen van maart en de eerste twintig dagen van april. (AVN-2). De waarneming van Marcel past precies in dit beeld. Grote groepen bokjes worden niet vaak waargenomen. In de Avifauna Midden-Nederland (1969) valt te lezen dat in begin jaren zestig een geschikt gebied bij de Eem-monding elke tien dagen met behulp van een touw werd geïnventariseerd. Twee vogelaars sleepten een lang touw door de vegetatie. Op deze wijze werd zelfs eens een groep van meer dan 40 (!) exemplaren opgejaagd. Toch is de groep van 25 bokjes ook landelijk bijzonder te noemen.

Soort van de maand		Iberische (hybride) tjiftjaf	
april			
22 april 2007	1 ex.	Mariënwaardt	Arjan Brenkman (+ halve vogelwerkgroep)

De waarneming

Op 22 april ontdekte Arjan Brenkman 's middags een Iberische tjiftjaf op het landgoed Mariënwaard. Deze 'Spaanse' tjiftjaf is uiterlijk moeilijk te onderscheiden van 'onze' tjiftjaf. De Iberische tjiftjaf zingt echter anders. Arjan Brenkman en Daniël Beuker hebben geluidsopnamen kunnen maken om de waarneming te bewijzen. Gerrit-Jan Klop maakte foto's. Ook op 23 april is de Iberische tjiftjaf teruggevonden door verschillende NVWC-waarnemers.

Bespreking

Na een discussie tussen kenners lijkt het erop dat Arjans waarneming toch een “gewone” tjiftjaf betreft. Weliswaar met een

Even kennismaken

De tjiftjaf hoort tot de groep van kleine vaaggekleurde vogeltjes die, wanneer ze hun snavel dichthouden, moeilijk te identificeren zijn. Een Iberische tjiftjaf is een van de tjiftjafondersoorten die sinds enkele jaren als aparte soort worden beschouwd. Dat geldt ook voor de Canarische tjiftjaf. Voortschrijdend vogelinzicht zullen we maar zeggen. De Iberische tjiftjaf heeft een wat langere snavel en een minder sprekende witte ring om het oog. In het veld zijn die kenmerken nauwelijks te onderscheiden.

afwijkende zang, maar niet afwijkend genoeg. Ook het uiterlijk van deze vogel (geen langere snavel, wel een duidelijke oogring) wijst op een gewone tjiftjaf. Arjan zal de waarneming wel indienen bij de landelijke commissie die de dwaalgastwaarnemingen beoordeelt. Hij is van mening dat het mogelijk om een 'hybride' tjiftjaf gaat: een kruising tussen een 'gewone' en een 'Iberische'.

Achtergrondinformatie

De Iberische tjiftjaf broedt plaatselijk in Zuidwest-Frankrijk en in Noord- en Midden Spanje. De soort overwintert ten zuiden van de Sahara. Een waarneming in Nederland is een geval van 'overshoot': door omstandigheden (b.v. harde rugwind) vliegt

een vogel dan over zijn broedgebied heen. Tot en met 1998 zijn tien Nederlandse waarnemingen van de Iberische tijftjaf bekend, met name in de periode april - juni. (bron: VGE) Het laatste decennium zijn er meer Iberische tijftjaffen in Nederland waargenomen, mede door de toegenomen kennis over bijzondere soorten (betere veldgidsen, geluidsopnames op internet enz.).

Soort van de maand mei			
bonte vliegenvanger			
12 mei 2007	1 ex. man	Ronde Haven	Jan Dirk Buizer en Theo Boudewijn

De waarneming

Zaterdagochtend 12 mei waren Jan-Dirk en Theo intensief bij de Ronde Haven op zoek naar een matkopmees om hun soortenlijst van de Big Day-vogelkijwedstrijd aan te vullen. De matkopmees vonden ze niet, maar wel een mannetje bonte vliegenvanger (zwarte fase). Daarmee hadden ze een van de toppers van de Big Day te pakken.

Bonte vliegenvangers in Culemborg

De waarneming van Jan-Dirk en Theo is de tweede in 2007 sinds 1995. Op 15 mei 1995 zagen Arjan Brenkman, Stijn Brand en AnneMartine Reesink 1 exemplaar in de Plantage. Op 27 april van dit jaar zong een bonte vliegenvanger een ochtend

Even kennismaken

De bonte vliegenvanger is een compact vogeltje dat zo groot is als een vink. Als basiskleur zijn ze bruin tot zwart, met een zeer opvallende witte vleugeltekening. Het mannetje heeft een witte vlek boven zijn snavel.

lang in de tuin van de Julianahoeve aan de Goilberdingerdijk.

In het NVWC-archief (1975 tot heden) staan in totaal 24 bonte vliegenvangerwaarnemingen geregistreerd. Elf daarvan zijn gedaan in de Plantage, vijf in de Regulieren (Zwarte kade) en de resterende in oost-Culemborg: Weidsteeg en de wijk Voorkoop. Wanneer de historische waarnemingen worden verdeeld per tien dagen (decade) per maand ontstaat de volgende tabel:

maand/ decade	dag 1 t/m 10	dag 11 t/m 20	dag 21 t/m 31	totaal
april	1	2	9	12
mei	12	8	6	26
juni		2		2
subtotaal	13	12	15	40

Conclusie: de meeste bonte vliegenvangerwaarnemingen (31 van de 42) zijn gedaan in de laatste tien dagen van april en de eerste twintig dagen van mei.

Landelijk beeld – aankomstdatum en

doortrekkie

De bonte vliegenvanger overwintert ten zuiden van de Sahelzone. De eerste exemplaren worden in de tweede decade van april in de broedgebieden gezien. De waarnemingspiek ligt in de eerste tien dagen van mei: dan passeren de broedvogels van de noordelijker gelegen broedgebieden. (AVN-2) De Culemborgse waarnemingen passen in dit beeld. Er zijn slechts weinig Culemborgse broedgevallen beschreven; we zien vooral doortrekkers.

Landelijk beeld – zeldzaamheid

De bonte vliegenvanger broedt in 50% van de Nederlandse atlasblokken. Hij is samen met de pimpelmees en koolmees het sterkst afhankelijk van nestkasten als broedgelegenheid. Het is aannemelijk dat zeker 90% van de populatie in nestkasten broedt. Over de onderzoeksperiode 1998-2000 werd een Nederlandse populatie berekend van 14.000 – 18.000 broedparen. (Bron ANB)

De bonte vliegenvanger en de klimaatverandering

De bonte vliegenvanger is een lange afstandstrekker. Hun trekdrift komt op gang door hormonale veranderingen als gevolg van het langer wordende daglicht in het voorjaar. De aankomstdatum van de bonte vliegenvanger is daarom vrij constant.

De laatste twintig jaar zijn de voorjaren in Nederland steeds warmer geworden, waardoor de piek in het voedselaanbod (insecten) steeds vroeger valt. Het juiste voedsel is daarmee minder beschikbaar wanneer de jongen van de bonte vliegenvanger uitgekomen zijn. Als 'tegenmaatregel' heeft de bonte vliegenvanger de eilegdatum vervroegd: het eerste ei wordt gemiddeld tien dagen eerder gelegd. De vrouwtjes hebben minder gelegenheid zich na de trek voor te bereiden op de eileg. De vervroegde legdatum is echter onvoldoende om de gevolgen van de warmere voorjaren op te vangen. Uit onderzoek blijkt verder dat hoge temperaturen in maart en april in Nederland leiden tot minder bonte vliegenvangervestigingen (Bron ANB)

Bronvermelding:

ANB
Atlas van de Nederlandse broedvogels (1998-2000)
SOVON Vogelonderzoek Nederland
Nederlandse fauna, deel 5
Uitgave: Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland/Leiden (2002)

AVN-2
Algemene en schaarse Vogels van Nederland deel 2
Bijlsma R.G. et al
Uitgave: KNNV Uitgeverij/Utrecht, GMB Uitgeverij/Haarlem (2001)

HAK-5
Waarnemingen Culemborgse vogels (1975 – juni 2002)
Arjan Brenkman en Louis van Oort
Uitgave: NVWC/Culemborg (2002)

VGE
Vogelgids van Europa
Svensson, Grant, Mullarny en Zetterström
Uitgave: Tirion, (2003, 3e druk)

Actuele natuurwaarnemingen staan op www.nvwc.nl

Nieuws van het bestuur

Even voorstellen!

Hallo, mijn naam is **Saskia Janssen**, leeftijd 36 jaar, woon samen met mijn twee katten en maak alweer 12 jaar onderdeel uit van de Culemborgse bevolking. Sinds 1997 ben ik lid van NVWC en tot 2004 actief geweest in diverse werkgroepen. Vanaf die periode heb ik wat gas teruggenomen. Toch bleven de activiteiten van de NVWC mij prikkelen. In eerste instantie was mijn interesse gewekt voor de 'beleidsvolg' werkgroep. Vanuit de NVWC kwam direct het verzoek om deel uit te gaan maken van het bestuur. En ach ja...waarom ook niet. Door mijn werk zit ik dicht op het vuur! Inmiddels werk ik bijna 3 jaar bij Waterschap Rivierenland en heb de schone taak daar om mee te denken in de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het onderhoud van watergangen ecologisch bewust te laten uitvoeren. De implementatie van de Flora en Fauna Wet maakt daar ook onderdeel van uit. Het onderhouden van contacten met organisaties en overheden zoals Verenigingen voor Agrarisch Natuurbeheer, SBB, Provincies en Ge-

meenten maken daar ook onderdeel van uit. Gezien de beleidsmatige kant van mijn werk was de stap naar het bestuur van de NVWC dan ook niet groot. Voordat ik bij het waterschap terecht kwam heb ik zeker 5 jaar met veel plezier voor De Vlinderstichting gewerkt. Daar heb ik veel mogen leren over ecologie, advies en onderzoek. Naast al dat gewerk heb ik nog hobby's zoals het genieten in de natuur. Het herkennen van vogels aan geluiden ging mij beter af dan aan het silhouet. Zo sta ik ook graag stil bij elk plantje wat ik tegenkom. Dat vlinders en libellen mij ook interesseren mag duidelijk zijn. Naast dit alles ga ik ook graag kopje onder met een zuurstoffles op mijn rug. Niet alleen in het buitenland want in Nederland is het ook erg mooi onder water. Als dit alles me even te veel wordt dan lees ik graag een goed boek! Als kersvers lid van het bestuur zie ik het als een uitdaging om de NVWC op de kaart te zetten als het gaat om regionaal beleid en inrichtingsprojecten. Wellicht tot snel tijdens een excursie of in de Ketelvink!

Naar een nieuwe samenwerking

Zoals jullie waarschijnlijk wel weten werkt de NVWC op het gebied van natuur- en milieu-educatie samen met de gemeente. Inmiddels zijn er besprekingen om dit samenwerkingsverband uit te breiden met andere organisaties die als doelstelling hebben om informatie over natuur en milieu bij de mensen te brengen. Zo zijn de Stadsboerderij Caetshage, EVA Lanxmeer, Fortwerk 't Spoel en de Zwerfkei uit Tiel van plan om mee te werken in die nieuwe samenwerking. De organisaties blijven natuurlijk zelf actief hun activiteiten uitvoeren, maar er zal nadrukkelijk worden gekeken of we door samen met anderen te werken nog veel meer resultaten kunnen bereiken. Daarnaast willen we elkaar ook in de communicatie ondersteunen. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat de leden van de NVWC weten als er een leuke activiteit wordt uitgevoerd op de Stadsboerderij of bij de Zwerfkei.

De deelnemende partijen tekenen waarschijnlijk dit najaar een overeenkomst. Wordt vervolgd.

Groenbeheer door de gemeente

Op 10 mei heeft de NVWC een gesprek met vertegenwoordigers van de gemeente gehad over groenbeheer. De NVWC is voorstander van ecologisch beheer van het groen in de stad. Door die wijze van beheer wordt het groen rijker en interessanter voor plant, dier en mens (eigenlijk ook een dier). Echter, traditioneel gazonbeheer is ook nodig want op een speelveld kun je moeilijk ecologisch beheer gaan toepassen. De gemeente wil ook delen van het groen op deze wijze gaan beheren. Het moet echter wel budgetneutraal, vindt de gemeente.

Zo worden er plannen ontwikkeld door een architectenbureau voor de Wethouder Schoutenweg en de Parkstrook. Na de zomer zal dit gaan spelen. Bij de Parkstrook is het idee om de vijvers te verbinden met het water in de Zump en de Meer. De kwaliteit van het water moet dan wel goed zijn. Voor ecologisch beheer is kennis nodig bij de beheerder maar ook bij de politici en bij de burgers. Menigeen vindt ecologisch beheerd groen al gauw een zootje. Dat kan inderdaad gebeuren als je het beheer niet goed uitvoert. Als je maaisel bijvoorbeeld laat liggen dan bied je aan brandnetels volop groeikansen. Voor die kennis is communicatie nodig: cursussen voor beheerders om te komen tot een goede uitvoeren; lezingen en ook andere vormen van communicatie voor politici en burgers om te komen tot voldoende draagvlak.

Yme Jan Bosma

Convocaties

PLANTENEXCURSIES

Vrijdag 6 juli: inventarisatie van fluvia-
tiele en andere meer bijzondere planten in de
BAARSEMWAARD.

Fluviatiele planten zijn planten die karakteristiek zijn voor het gebied van de grote rivieren in ons land. (Lat. Fluvius = rivier) Een van de gevolgen van de natuurontwikkelingen in de uiterwaarden is mogelijk een uitbreiding van de soorten en aantallen van deze planten.

Wij willen graag weten of en in hoeverre deze verwachting met de realiteit klopt. Dat kan alleen maar door regelmatig in de uiterwaarden op zoek te gaan naar die karakteristieke soorten en de stand bij te houden. De inventarisatie staat **onder leiding van Leo van der Kooij**.

Ook hierbij zijn belangstellenden van harte uitgenodigd. Ook voor diegenen die nog maar weinig van wilde planten afweten is het heel leerzaam om op deze manier de planten te leren kennen.

Wij verzamelen ons om **9.00 uur** op het parkeerterrein aan de **Steenovenlaan** (aan de Lekoever vlak bij de spoorbrug).

Vrijdag 24 augustus: inventarisatie van de REGULIEREN.

We gaan weer verder met het bekijken van het gedeelte van het reservaat dat gelegen is ten westen van de spoorbaan Utrecht-Den Bosch. Dit gedeelte is door Geldersch Landschap verworven ter uitbreiding van hun reservaat. Over de botanische waarde van dit terrein is nog niet zoveel bekend. Dit keer besteden wij voornamelijk aandacht aan de water- en oeverplanten. In deze tijd van het jaar hebben deze planten hun optimale ontwikkeling. Het is handig om een hark en een schepnet mee te nemen. De inventarisatie staat **onder leiding van Rob van de Haterd** en natuurlijk zijn ook deze keer weer belangstellenden van harte welkom. Wij verzamelen ons om **19.00 uur** bij het bruggetje over de **Bischopsgraaf aan de Zeedijk** vlak bij de spoorwegovergang.

(Korte cursus Insectenwerkgroep)

DAGVLINDERS TUSSEN LEK EN LINGE

Iedereen houdt van dagvlinders. Hun kleuren, hun boeiende omvorming van ei, via rups en pop naar vlinder maakt hen tot een zeer geliefde diersoort. Enige jaren geleden heeft de NVWC het boekje Vlinders tussen Lek en Linge uitgebracht. Nu, in 2007 organiseren we een korte cursus om de dagvlinders weer in het centrum van de belangstelling te brengen.

Niet alleen de kroeglopers als dagpauwoog, kleine vos en atalanta komen aan de orde, maar ook de wat schaarsere soorten in onze omgeving zoals koevinkje, icarusblauwtje, kleine vuurvlinder en landkaartje zullen de revue passeren. Behalve dat we kijken naar de manieren waarop je de vlinders op naam kunt brengen, zullen we vooral kijken naar de eisen die de vlinders stellen aan hun leefomgeving, kortom, waar voelen de vlinders zich het beste thuis?

De avond zal in het teken staan van wat de vlinders nodig hebben en daar zullen alle soorten die we hier in onze omgeving kunnen verwachten uitgebreid aan de orde komen. Belangrijker nog dan de avond is de aansluitende excursie, waarbij we al het geleerde in de praktijk zullen brengen. Vlinders leer je pas kennen in de praktijk!

De cursus vindt plaats op **woensdagavond 29 augustus vanaf 20.00 uur in de Keltvink**, Middelcoopstraat 1a te Culemborg. Opgave is niet nodig. Kosten: geen

De excursie is op **zaterdagochtend 1 september 2007**. Bestemming en vertrektijd worden op de cursusavond bekend gemaakt.

Informatie:
Kars Veling ☎ 0345-531689.

PLANTENEXCURSIE

Zaterdag 1 september: Inventarisatie van de fluvia-
tiele en andere meer bijzondere
planten in de BAARSEMWAARD.

We gaan nu de planten bekijken en noteren die ons de vorige keer om welke reden dan ook aan de aandacht ontsnap zijn. Ook is van belang om bij te houden hoe de ontwikkeling van de plantengroei verder is gegaan. De excursie staat onder leiding van een van de leden van de Plantenwerkgroep. Wij verzamelen ons weer op het **parkeerterrein aan de Steenovenlaan**. (zie ook bij 6 juli).

Gezellig
picknicken
na de
vakantie

Terug van vakantie: eerst samen picknicken!

Aan het einde van de vakantie, bij de start van het nieuwe seizoen, nodigen we alle leden uit voor een zomeravond picknick in de natuur in Culemborg. We kunnen zo, in een groene en levendige omgeving, lekker bijpraten en nagenieten van de vakantie onder het genot van een drankje en een eenvoudige doch voedzame maaltijd.

Een klein werkgroepje zal deze avond voorbereiden. Degenen die het leuk vinden om aan de picknick (soep, salade en broodjes) een bijdrage te leveren kunnen zich per email bestuur@nvwv.nl of telefonisch (Gonda: 521394, Kars: 531689) aanmelden. Opgeven is in verband met het eten gewenst.

We willen als natuurliefhebbers daarna op zoek gaan naar nachtvlinders en vleermuizen. Dit met behulp van een laken en een lamp om de vlinders te lokken en een batdetector om de geluiden van de jagende en rondvliegende vleermuizen hoorbaar te maken.

Wanneer: zaterdag 1 september 2007
Hoe laat: vanaf 17.00 uur tot in de kleine uurtjes
Waar: in de natuur in Culemborg
Aansluitend: nachtvlinders lokken en vleermuizen zoeken
Voor wie: alle leden van de NVWC
Kosten: picknick: geen
Aanmelden: vóór 25 augustus via post@nvwv.nl

Opgave per mail heeft de voorkeur (via post@nvwv.nl). Aanmelden voor uiterlijk 25 augustus. Bij slecht weer verplaatsen we ons naar de Ketelvink. Degenen die zich aanmelden ontvangen nog informatie over de plaats van de picknick.

Opgavenstrookje:

Naam:
Adres:
Tel. nr.
e-mailadres:

Geeft zich met (aantal) personen op voor de zomeravond picknick van zaterdag **1 september vanaf 17.00 uur.**

Deze informatie vóór **25 augustus** insturen naar post@nvwv.nl of inleveren bij de NVWC, Middelcoopstraat 1a, 4102 CE Culemborg. De picknick is helemaal gratis!

NATIONALE NACHTVLINDERNACHT

Vrijdagavond 7 september 2007
vanaf 20.30 uur.

Er zijn in Nederland ongeveer 2000 verschillende soorten nachtvlinders, waarvan er 1300 erg klein zijn (micro's) en ongeveer 700 redelijk groot (macro's). Sommige van deze nachtvlinders zijn overdag actief zoals het gamma-uiltje en de Sint-Jansvlinder, maar de meeste soorten vliegen alleen 's nachts. Tijdens de Nationale NachtvlingerNacht gaan overal in Nederland mensen op zoek naar deze nachtvlinders die normaal gesproken niet zo gemakkelijk te zien zijn. De nachtvlinders komen af op een felverlicht laken, maar ook op zoete lokmiddelen zoals stroop en rottend fruit. Ook in Culemborg doen we mee aan deze landelijke activiteit: we zetten ons laken op in de **Plantage aan de Wilhelminaldreef**. We beginnen om **20:30**

uur en gaan door tot in de kleine uurtjes, maar u bepaalt natuurlijk zelf hoe laat u naar huis gaat. Opgave is niet nodig, u kunt gewoon komen kijken. Bij regen gaat de activiteit niet door, in geval van twijfel kunt u bellen.

Voor meer informatie kijk op:
www.vlinderstichting.nl/nachtvlinder nacht
of bel:

Rob van de Haterd ☎ 0345-522582
Annette van Berkel ☎ 0345-531689

PADDENSTOELEN EXCURSIE

Zaterdag 29 september 2007
Dagtocht Oisterwijkse Vennen en Bossen.

Onder leiding van **Wim Rubers**
Vertrek: **9.00 uur** vanaf de **Ketelvink**,
Middelcoopstraat 1a, Culemborg.

Terugkomst: uiterlijk om 17.00 uur bij de Ketelvink.

De Oisterwijkse Vennen en Bossen is een mooi en gevarieerd natuurgebied, een van de oudste reservaten van Natuurmonumenten. Als de omstandigheden gunstig zijn, zullen we er ongetwijfeld veel soorten paddenstoelen kunnen aantreffen. Zoals hierboven aangegeven is, duurt de excursie de hele dag. Neem dus een lunchpakket en drinken mee. Ook een notitieboekje, een goede paddenstoelengids, een spiegelkje en een camera kunnen van pas komen.

Opgave gewenst, niet alleen als je mee wilt liften, maar ook als je zelf rijdt. Gelieve in het laatste geval ook op te geven hoeveel lifters je mee kan nemen. Lifters delen in de kosten van het vervoer en rekenen die zelf af met hun chauffeur.

Opgave per e-mail post@nvwv.nl o.v.v. paddenstoelen **29 september**, of bij Leo van der Kooij ☎ 0345 515450

PADDENSTOELLEN EXCURSIE

Zaterdag 13 oktober 2007

Excursie Kaapse Bossen

Onder leiding van **Albertine Jacobs**

Vertrek: **9.00 uur** vanaf de **Ketelvink**,
Middelcoopstraat 1a, Culemborg.

Terugkomst: uiterlijk om 14.00 bij de
Ketelvink.

Voor diegenen die al vaker met een paddenstoelenexcursie van de NVWC zijn mee geweest, zijn de Kaapse Bossen vertrouwd terrein. Het gebied is heel rijk aan paddenstoelen en tot nu toe is er geen bezoek geweest waarbij we geen nieuwe soorten voor dit gebied hebben aangetroffen. Inmiddels is de lijst al ver over de 100 soorten. Sommige soorten treffen we bijna elk jaar aan, weer andere duiken soms op na jarenlang ondergedoken te zijn geweest. Van tevoren is niet te zeggen wat we precies aantreffen. Dat hangt ook sterk af van de weersomstandigheden in de week voorafgaande aan ons bezoek. Temperatuur en vochtigheid bepalen in hoge mate hoeveel soorten en aantallen wij zullen ontdekken. Wij raden aan een lunchpakket en drinken mee te nemen. Verder zijn een notitieboekje, een goede paddenstoelengids, een spiegeltje, een loep en een camera aan te bevelen.

Opgave gewenst, niet alleen als je mee wilt liften, maar ook als je zelf rijdt. Gelieve in het laatste geval ook op te geven hoeveel lifters je mee kan nemen. Lifters delen in de kosten van het vervoer en rekenen die zelf af met hun chauffeur.

Opgave per e-mail post@nvwc.nl o.v.v. paddenstoelen **13 oktober**, of bij Leo van der Kooij ☎ 0345 515450

Aanbevolen paddenstoelengidsen zijn:
Paddenstoelenencyclopedie door Gerrit J. Keizer
Paddenstoelen en Schimmels van West-Europa door Roger Phillips.
De Grote Paddenstoelengids voor onderweg door Ewald Gerhardt.

Ingezonden brief

Links achter het Chopinplein ligt het voormalig ketelhuis. De Natuur en Vogelwacht Culemborg en SRC hebben er hun onderkomen. Het complex, incl. de tuin er om heen is eigendom van de Gemeente Culemborg. Vrijwilligers van de NVWC houden deze tuin op orde. Wekelijks op woensdagochtend, het gehele jaar door, zijn er mensen (vrijwilligers) beschikbaar om deze werkzaamheden te verrichten. Allereerst wordt er een rondje gemaakt om de lege blikjes, de boodschappenlijstjes, de kassabonnen, de lege chipszakjes en allerlei andere rommel te verzamelen die mensen zomaar weggooien. Ook worden met enige regelmaat de kledingcontainers met een bezoek vereerd en leeggehaald. Dan worden de zakken op bruibare kleding nagezocht en wordt wat niet van hun gading is over het hek in de tuin gekieperd.

In de wilde plantentuin hebben zich in de loop van de jaren een groot aantal planten kunnen ontwikkelen, niet in de laatste plaats door de vijver en een moeras-overloopgebiedje er direct voor. Het is een kleine groene oase waarin rond deze tijd diverse vogels broeden. Er wordt regelmatig gemaaid en de hagen rondom de tuin worden keurig bijgehouden, kortom de vrijwilligers doen op zo'n ochtend een hoop werk en de directe omgeving vaart er wel bij.

Vanochtend (woensdag 23-05) een leuke ervaring. Nou ja, leuk. Onbekenden hebben deze vrijwilligers een handje geholpen door wat creatief werk te verrichten. Of destructief? Wat bleek. Er loopt een pad door deze tuin. Dit pad is op een natuurlijke manier afgezet met wat grotere keien en oude wortelknoesten van door de Gemeente gerooide bomen. Hierop ontwikkelen zich paddenstoelen, korstmossen en schimmels. Ook vinden insecten, egels, salamanders en ander klein spul er een veilige schuilplaats. Deze knoesten en stenen waren allemaal in de vijver gesmeten. Bijzonder vindingrijk, gewoon lekker buiten bezig zijn. Zorgen dat de vrijwilligers aan de gang kunnen blijven. Vinden ze erg fijn. Vindt de buurt ook fijn. Geeft ook een hoop voldoening. Misschien dachten deze gasten dat deze stronken daar misschien weer zouden gaan groeien. Dat is absoluut niet het geval zo kunnen wij u verzekeren.

Daarom een verzoek aan die onbekenden met zo'n ruime geest. Kom ons gewoon helpen. Overdag. Wordt lid van de N.V.W.C. en wij zullen precies vertellen wat waar kan groeien en waar niet. U kunt ook donateur worden. Dat is ook nog iets voordeliger en u krijgt dezelfde adviezen. In de Gemeentegids vindt u onder NVWC de juiste informatie.

Orchideeën in de Put van Buren

door Rob van de Haterd

Dactinca: vleeskleurige orchis:

De groep mensen op de excursie.

Othcanc_jutsluip: een oeverlibel met het huidje waar deze net is uitgekropen.

Op zaterdag 2 juni hield de plantenwerkgroep een orchideeënexcursie naar de Put van Buren. Het weer was prachtig en de ongeveer vijftien deelnemers zagen maar liefst vier soorten wilde orchideeën. De grote keverorchis en vleeskleurige orchis waren in groten getale aanwezig, van de laatste werden ook enkele wit bloeiende varianten gevonden. Ook de brede wespenorchis werd gezien, maar helaas stond deze nog niet in bloei. Op het einde van de excursie werd nog één gevlekte orchis gevonden die prachtig in bloei stond. Naast de orchideeën werden ook andere bijzondere planten gezien, waaronder bonte paardenstaart, grote boterbloem, kamgras, goudhaver en geelgroene zegge. Een net uitgeslopen oeverlibel en een vroege glazenmaker waren de leukste insectenwaarnemingen.

Listovai: grote keverorchis.

Ranuing: grote boterbloem.

Dactinacumacu: gevlekte orchis.

Epiphell: brede wespenorchis.

Adressen

Contactadres:

Natuur-en Vogelwacht Culemborg
Clubhuis "De Ketelvink"
Middelcoopstraat 1a
4102 CE Culemborg
Triodosbank: 78.14.04.312
KvK te Tiel: 40156764
e-mail: post@nvw.nl
website: www.nvw.nl

Bestuur:

Kars Veling (voorzitter)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Gonda Baard (secretaris)
Martinus Nijhoff 13
4103 WP Culemborg
Telefoon: 0345 - 52 13 94

Yme Jan Bosma (penningmeester)
Wilgenboom 51
4101 WK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 30 08

Algemene bestuursleden:

Daniël Beuker
Wilgeboom 13
4101 WJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 61 55

Paul van Buchem
Lindenboom 49
4101 WG Culemborg
tel. 0345 - 51 01 50

Saskia Janssen
Wilgenroos 12
4102 KL Culemborg
tel. 0345 - 53 28 98

Conradine de Reus
Poelslaan 24
4102 KN Culemborg
tel. 0345 51 04 11

Stellen van vragen aan het bestuur
kan door te bellen of te mailen naar:
bestuur@nvw.nl

Lidmaatschap en Contributie:

Nieuwe leden, adreswijzigingen en
overige veranderingen in lidmaat-
schap kunnen worden doorgegeven
via e-mail aan: Toine van de Laar,
lidworden@nvw.nl of het postadres
van "De Ketelvink".

Betaling geschiedt per
toegezonden acceptgirokaart.
Lidmaatschap per gezin/adres €15,00
per jaar. Postlidmaatschap € 20,00 per
jaar. Opzegging minimaal een maand
voor het einde van het verenigingsjaar.

Coördinatoren:

*Kampen, lezingen,
dia-avonden en cursussen:*
Kars Veling (*ad interim*)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Vogelwerkgroep incl. Nestkasten:
Theo Boudewijn (*ad interim*)
Akelei 42
4102 JM Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 35 02

Plantenwerkgroep:
Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Insectenwerkgroep:
Rob van de Haterd
Burgemeester Verweijlaan 44
4191 XH Geldermalsen
Telefoon: 0345 - 52 25 82

Vragen over insecten:
Annette van Berkel
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Knotwilgenwerkgroep:
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

Werkgroep Wintervoeding Vogels
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 09 29

Tuin- en kluswerkgroep:
Frans Waroux
Irene Vorinkstraat 69
4105 JA Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 53 93

Begeleiding jeugdgroepen:
Wiel Rutten
A. Romein Verschoorpad 1
4103 VE Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 00 64

Contact-adressen:

Dierenambulance Vianen:
Jolande van der Klis
Postbus 390
4130 EJ Vianen
Alarmtelefoon: 06-51 11 12 90
e-mail: jolandevanderklis@hetnet.nl

Kinderboerderij "de Heuvel"
Peter Brosky
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 88 09

Steunpunt NME
Pauline Hoevenaars
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 97 41
(dinsdag en woensdag)
0345 - 47 77 91
maandag t/m donderdag)
bezoek op afspraak
e-mail: nmeculemborg@wanadoo.nl

Diverse Natuurorganisaties:

Milieu:
Milieuklachten gemeente Culemborg
Telefoon: 0345 - 47 77 94
(tijdens kantooruren)
Na kantooruren politie
Telefoon: 0900 - 88 44

Klachten meldlijn gemeente Culemborg
Telefoon: 0345 - 47 79 59

*Buitengewoon opsporingsambtenaren
Culemborg*
P. Brosky telefoon: 06-46 36 27 47
J. de Kaper telefoon: 06-46 36 27 12

*Milieuklachten en
informatiecentrum (MKIC)*
Telefoon: 026 - 359 99 99

Veldpolitie:
(Werkhoven)
Den Hartog: 0345 - 55 15 58
(Cothen)
Vrieling: 0345 - 56 16 75
(Zeist)
Meldkamer: 030 - 692 48 24

*Algemene Inspectiedienst
AID groendesk*
Telefoon: 030 - 669 26 40 of
030 - 669 26 63

Gemeentepolitie
Triosingel 34
4101 XC Culemborg
Telefoon: 0900 - 88 44

Vereniging Milieudefensie:
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam

Milieudefensie Steunpunt Culemborg:
Frederik van Eedenlaan 30
4103 WB Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 30 97
e-mail: milieudefensie.culemborg@planet.nl

*Milieuwerkgroep
Noordwest-Betuwe:*
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg

Telefoon: 0345 - 51 43 58

*Werkgroep Milieu
Geldermalsen:*
Henk ten Berge
Twee Morgen 16
4196 JT Tricht
Telefoon: 0345 - 57 39 74

Milieuwerkgroep Buren:
Goof den Hartog
Kloosterlaan 15
4111 LG Zoelmond
Telefoon: 0345 - 50 20 61

Informatie:

Clubhuis:
"De Ketelvink" voormalig "Ketelhuis"
op Tenweijde.

Bibliotheek:
Boeken/verslagen/tijdschriften in
"De Ketelvink". Informatie en uitleen
woensdagmorgen of op afspraak
Telefoon: 0345 - 52 13 94

Het Vogeljaar:
Jaarabonnement door overschrijving
van €12,55 op girorekening van de
N.V.W.C., ondervermelding van
"Het Vogeljaar"

Verbandtas en -trommel:
Op excursie? Vergeet dan niet vanuit
de Ketelvink de linnen NVWC-rugtas
mee te nemen met EHBO-doodsjes,
instructies en belangrijke
telefoonnummers.
Iets gebruikt? Meld dit dan bij het
bestuur: bestuur@nvw.nl,
telefoon: 0345 - 52 13 94

Inleveren vogelwaarnemingen:
e-mail: waarnemingen@nvw.nl
Invulformulier te vinden op
www.nvw.nl of via de speciale bak
in "De Ketelvink"

Vogelopvang:
Alle "wilde" zoogdieren en vogels,
die hulpbehoevend zijn kunnen, na
overleg, gebracht worden naar:

(tijdens kantooruren)
Kinderboerderij "de Heuvel"
Jan Kaper
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 06-46 36 27 12

(na kantooruren)
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 09 29

Postadres redactie Hak-al:
Cocky de Groot
Valeriaan 49
4102 VG Culemborg
telefoon: 0345 - 53 38 60
e-mail: redactie@nvw.nl

Indien deze Hak-al onbezorgbaar,
graag retour aan:

N.V.W.C.
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg

AGENDA

<i>juli</i>	6	vrijdag	9.00	Planteninventarisatie Baarsemwaard
	9	maandag	20.00	Bestuursvergadering
<i>augustus</i>	24	vrijdag	9.00	Planteninventarisatie water- en oeverplanten Regulieren
	29	woensdag	20.00	Dagvlindercursus
	31	Vrijdag	19.00	Vleermuisexcursie
<i>september</i>	1	zaterdag	<i>zie convo blz. 27</i>	Dagvlinderexcursie Baarsemwaard
	1	zaterdag	9.00	Planteninventarisatie Baarsemwaard
	1	zaterdag	17.00	Picknick en excursie
	7	vrijdag	20.30	Nationale Nachtvliedernacht
	8	zaterdag	<i>volgt</i>	Vogelexcursie Lauwersmeer
	10	maandag	20.00	Bestuursvergadering
	21	vrijdag	20.00	Leden voor ledenavond
	29	zaterdag	9.00	Paddenstoelenexcursie Oisterwijkse vennen en bossen
<i>oktober</i>	6	zaterdag	^{1/2 uur voor zonsopgang}	Trektelling VWG
	8	maandag	20.00	Bestuursvergadering
	13	zaterdag	9.00	Paddestoelenexcursie Kaapse bossen
	19	vrijdag	20.00	Lezing
	22	maandag	20.00	Opstellen jaarprogramma
<i>november</i>	12	maandag	20.00	Bestuursvergadering
	12	maandag		Deadline Hak-al nr. 4
	16	vrijdag	20.00	Lezing
	17	zaterdag	9.00	Knotwerkgroep
<i>december</i>	10	maandag	20.00	Thema avond

17 september deadline kopij Hak-al

Kijk voor het laatste nieuws op www.nvwc.nl